

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
UNIVERSITY OF PIRAEUS

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

**ΠΜΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ**

**ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΕΡΗ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ : ΜΙΑ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ
ΜΕΛΕΤΗ**

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Λ. ΣΚΟΥΛΑΡΙΚΟΣ

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου
Πειραιώς ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην
Οικονομική της Εκπαίδευσης και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων

ΠΕΙΡΑΙΑΣ 2022

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
UNIVERSITY OF PIRAEUS

DEPARTMENT OF ECONOMICS

**MASTER PROGRAM IN ECONOMICS IN EDUCATION AND
MANAGEMENT OF EDUCATIONAL UNITS**

**PUBLIC AND PRIVATE SPENDING ON HIGH SCHOOL
EDUCATION:
A COMPARATIVE STUDY**

**By
GRIGORIOS L. SKOULARIKOS**

Master Thesis submitted to the Department of Economics of the University of Piraeus in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in Economics in Education and Management of Educational Units

Piraeus 2022

Στην οικογένεια μου

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους διδάσκοντες του ΠΜΣ Οικονομικά της Εκπαίδευσης και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων για τις γνώσεις που κέρδισα μέσω των διαλέξεων τους . Οφείλω επίσης ξεχωριστές ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή μου, Κανά Άγγελο, για την ουσιαστική και αποτελεσματική βοήθεια που μου παρείχε. Τέλος, ευχαριστώ την οικογένεια μου για την στήριξη και το κίνητρο που μου προσέφερε.

Λέξεις κλειδιά: εκπαίδευση, ιδιωτική δαπάνη, δημόσια δαπάνη, σχολεία, φροντιστήρια

Περίληψη

Η εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι δωρεάν, επομένως δεν καταβάλλονται δίδακτρα από τους μαθητές. Στο σύνταγμα της χώρας ενσωματώνεται ότι όλοι οι Έλληνες πολίτες (και ορισμένοι αλλοδαποί που ζουν και εργάζονται στη χώρα) δικαιούνται δωρεάν εκπαίδευση. Ο απώτερος σκοπός της εκπόνησης της εργασίας αυτής, είναι να συλλέξει, αναλύσει και συζητήσει τις βιβλιογραφικές πηγές και δεδομένα για το θέμα της Δημόσιας και Ιδιωτικής δαπάνης στην Λυκειακή Εκπαίδευση, επιτελώντας μια βασική σύγκριση στα έξοδα αυτά. Για το σκοπό της εν λόγω μελέτης επίσης, αναφέρεται η χρήση ερωτηματολογίου έρευνας προς τους γονείς και οι οποίοι έχουν παιδιά που φοιτούν ή έχουν ολοκληρώσει τη 3^η λυκείου.

Βλέπουμε επίσης σε ότι αφορά τη δαπάνη σε φροντιστηριακά μαθήματα ότι είναι αυξημένη στην περίπτωση των παιδιών του ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου. Στην περίπτωση των φροντιστηρίων ξένων γλωσσών η δαπάνη για τα παιδιά του ιδιωτικού σχολείου είναι σχεδόν ίδια με αυτή των παιδιών του Δημοσίου σχολείου οπότε δεν διαφαίνεται η ύπαρξη στατιστικής σημαντικότητας.

Στην περίπτωση των ιδιαίτερων μαθημάτων η δαπάνη για τα παιδιά του ιδιωτικού σχολείου είναι αυξημένη στην περίπτωση των παιδιών του ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου. Επίσης βλέπουμε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ της δαπάνης σε φροντιστηριακά μαθήματα των παιδιών του ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου. Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι επιβεβαιώνεται η 2^η ερευνητική μας υπόθεση.

Τέλος, βλέπουμε σε ότι αφορά ανάγκες των παιδιών όπως γραφική ύλη, εκπαιδευτικές εκδρομές, projects είναι αυξημένη στην περίπτωση των παιδιών του ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου όπως επίσης ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ της δαπάνης για διάφορες σχολικές ανάγκες των παιδιών ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου.

Keywords: education, private spending, public spending, schools, tuition

Abstract

Education in Greece is free, so no tuition is paid by the students. The constitution of the country incorporates that all Greek citizens (and some foreigners living and working in the country) are entitled to free education. The ultimate goal of the elaboration of this work, is to collect, analyze and discuss the bibliographies sources and data on the issue of public and private expenditure in High School Education, making a basic comparison of these costs. For the purpose of this study as well, reported the use of a research questionnaire to parents and who have children who are studying or have completed the 3rd year of high school.

We also see that in terms of tuition costs it is increased in the case of private school children versus public school children. In the case of foreign language tuition the cost for private school children is almost the same as that of the children of the Public school so the existence is not apparent statistical significance.

In the case of private lessons the cost for the children of the private school is increased in the case of private school children versus his children Public school. We also see that there is a statistically significant difference between the spending on tutoring for private school children versus their own children Public school. So we come to the conclusion that our 2nd research is confirmed case.

Finally, we look at the needs of children such as stationery, educational excursions, projects is increased in the case of private school children versus public school children as well as that there is a statistically significant difference between expense for various school needs of a private school child versus his children Public school.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο 1 ^ο – Εισαγωγή	9
1.1 Εισαγωγή στην Εργασία	9
1.2 Σκοπός και Ερευνητικές Ερωτήσεις της Έρευνας	11
Κεφάλαιο 2 ^ο - Βιβλιογραφική Ανασκόπηση	13
2.1 Το Προφίλ της Εκπαίδευσης στην Ελλάδα	13
2.1.1 Εξασφάλιση Ίσων Ευκαιριών για Μαθητές σε Κοινωνικο-Οικονομικό Υπόβαθρο	13
2.1.2 Η Εκπαίδευση στην Ελλάδα Μετά τον Ιό COVID-19	17
2.2 Έρευνα Οικονομικών Δημόσιας και Ιδιωτικής Εκπαίδευσης για τα Έτη 2012 – 2016	20
2.3 Έρευνα Οικονομικών Δημόσιας και Ιδιωτικής Εκπαίδευσης για τα Έτη 2017, 2018 και 2019	34
2.4 Οι Εκπαιδευτικές Δαπάνες στην Ελλάδα για τους Γονείς Μαθητών στα Σχολεία	47
2.5 Η Ανταγωνιστικότητα και η Ανισότητα της Εισόδου στο Πανεπιστήμιο	49
Κεφάλαιο 3 ^ο - Μεθοδολογία	54
3.1 Σκοπός της Έρευνας	54
3.2 Διαδικασία για την Έρευνας	54
3.3 Δείγμα της Έρευνας	55
3.4 Ηθικές Εκτιμήσεις	55
Κεφάλαιο 4 ^ο – Ανάλυση Δεδομένων	57
4.1 Παρουσίαση Αποτελεσμάτων Έρευνας - Περιγραφική Ανάλυση	57
4.2 Απαντήσεις Ερευνητικών Ερωτήσεων με Επαγωγική Ανάλυση	77
Κεφάλαιο 5 ^ο – Συμπεράσματα και Προτάσεις	83
Βιβλιογραφία	88

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ-ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Πίνακας 1. Δαπάνες για δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση ανά έτος.....	17
Πίνακας 2. Δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης για εκπαίδευση ανά έτος.....	18
Πίνακας 3. Δαπάνες τοπικής αυτοδιοίκησης για δημόσια εκπαίδευση ανά έτος.....	19
Πίνακας 4. Δαπάνες από διεθνής πηγές για την εκπαίδευση ανά έτος	19
Πίνακας 5. Δαπάνες νοικοκυριών για την εκπαίδευση ανά έτος.....	20
Πίνακας 6. Συνολικές δαπάνες για την δημόσια εκπαίδευση ανά έτος.....	21
Πίνακας 7. Συνολικές Δαπάνες για την ιδιωτική εκπαίδευση ανά έτος.....	22
Πίνακας 8. Αμοιβές εκπαιδευτικού προσωπικού δημοσίας εκπαίδευσης ανά έτος.....	22
Πίνακας 9. Αμοιβές εκπαιδευτικού προσωπικού ιδιωτικής εκπαίδευσης ανά έτος.....	23
Πίνακας 10. Λειτουργικές δαπάνες δημοσίων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά έτος.....	24
Πίνακας 11. Λειτουργικές δαπάνες ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά έτος.....	25
Πίνακας 12. Κεφαλαιουχικές δαπάνες δημοσίων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά έτος.....	25
Πίνακας 13. Κεφαλαιουχικές δαπάνες ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά έτος.....	26
Πίνακας 14. Δαπάνες για δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση ανά έτος(2017-2019).....	28
Πίνακας 15. Δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης για εκπαίδευση ανά έτος(2017-2019).....	29
Πίνακας 16. Δαπάνες τοπικής αυτοδιοίκησης για δημόσια εκπαίδευση ανά έτος(2017-2019).	30
Πίνακας 17. Δαπάνες από διεθνής πηγές για την εκπαίδευση ανά έτος (2017-2019).....	31
Πίνακας 18. Δαπάνες νοικοκυριών για την εκπαίδευση ανά έτος(2017-2019).....	33
Πίνακας 19. Συνολικές δαπάνες για την δημόσια εκπαίδευση ανά έτος(2017-2019).....	34
Πίνακας 20. Συνολικές Δαπάνες για την ιδιωτική εκπαίδευση ανά έτος(2017-2019).....	35
Πίνακας 21. Αμοιβές εκπαιδευτικού προσωπικού δημοσίας εκπαίδευσης ανά έτος(2017-2019).	34
Πίνακας 22. Αμοιβές εκπαιδευτικού προσωπικού ιδιωτικής εκπαίδευσης ανά έτος(2017-2019).	35
Πίνακας 23. Λειτουργικές δαπάνες δημοσίων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά έτος(2017-2019).	35
Πίνακας 24. Λειτουργικές δαπάνες ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά έτος(2017-2019).	36
Πίνακας 25. Κεφαλαιουχικές δαπάνες δημοσίων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά έτος(2017-2019).....	36
Πίνακας 26. Κεφαλαιουχικές δαπάνες ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά έτος(2017-2019).....	37
Πίνακας 27. Μέσο Εισόδημα Πατέρα Λόγω Εκπαίδευσής του.....	39

Πίνακας 28. Το Ποσοστό Ανισότητας στα Πανεπιστήμια	41
Πίνακας 29 .Το Ποσοστό Ανισότητας στα Πανεπιστήμια	42
Πίνακας 30. Πιθανότητα Παρακολούθησης Φροντιστηρίου και Ιδιωτικής Εκπαίδευσης από Μέρους των Παιδιών και Από Παραδείγματα Επαγγελματιών Γονέων.....	42
Πίνακας 31. Έξοδα Ιδιωτικής Εκπαίδευσης Ανά Φοιτητή.....	43
Διάγραμμα 1. Δαπάνες για δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση ανά έτος.....	18
Διάγραμμα 2. Δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης για εκπαίδευση ανά έτος.....	19
Διάγραμμα 3. Αμοιβές εκπαιδευτικού προσωπικού δημοσίας εκπαίδευσης ανά έτος.....	23
Διάγραμμα 4. Δαπάνες για δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση ανά έτος(2017-2019).....	28
Διάγραμμα 5. Δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης για εκπαίδευση ανά έτος(2017-2019).....	29
Διάγραμμα 6. Αμοιβές εκπαιδευτικού προσωπικού δημοσίας εκπαίδευσης ανά έτος(2017-2019).....	34

Κεφάλαιο 1^ο – Εισαγωγή

1.1 Εισαγωγή στην Εργασία

Η εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι δωρεάν, επομένως δεν καταβάλλονται δίδακτρα από τους μαθητές. Στο σύνταγμα της χώρας ενσωματώνεται ότι όλοι οι Έλληνες πολίτες (και ορισμένοι αλλοδαποί που ζουν και εργάζονται στη χώρα) δικαιούνται δωρεάν εκπαίδευση. Η είσοδος στο πανεπιστήμιο υπόκειται σε εξετάσεις και η διαδικασία από κάποια άποψη παραποιεί τη δωρεάν κρατική εκπαίδευση. Αν και η εκπαίδευση στο σχολείο υποτίθεται ότι είναι διαθέσιμη σε όλους τους πλούσιους και τους φτωχούς, πολλοί γονείς επιλέγουν να στείλουν τα παιδιά τους σε ιδιωτικά σχολεία που χρεώνουν δίδακτρα (Sakellariou, 2016).

Για να εισέλθουν ωστόσο στο πανεπιστήμιο, οι μαθητές στη 3^η λυκείου, πρέπει να συμμετάσχουν σε εισαγωγικές εξετάσεις που έχουν σχεδιαστεί για να λειτουργούν ως *δίχτυ* για να εντοπίσουν τους αδύναμους φοιτητές και να επιτρέψουν στους υπόλοιπους να προχωρήσουν. Οι αδύναμοι μαθητές που επιθυμούν να ακολουθήσουν ακαδημαϊκή καριέρα, πρέπει να παρακολουθήσουν επιπλέον μαθήματα στα φροντιστήρια που τους προετοιμάζουν για τις εξετάσεις. Ωστόσο, τα φροντιστήρια λειτουργούν εκτός σχολικού ωραρίου και οι γονείς πληρώνουν υψηλά δίδακτρα. Ως εκ τούτου, επιχορηγούν έμμεσα ένα ανεπαρκώς χρηματοδοτούμενο κρατικό σύστημα το οποίο, αντί να παρέχει εκπαίδευση υψηλής ποιότητας και να βοηθά τους μαθητές τους ωθεί σε «εκπαιδευτικούς μεσάζοντες» με υψηλό κόστος.

Η απουσία ενός δίκαιου και επαρκούς συστήματος υποτροφιών βέβαια, είναι ένας άλλος λόγος για τον οποίο η «δωρεάν κρατική εκπαίδευση» είναι τόσο ακριβή. Το κεντρικό σύστημα κατανομής θέσεων δεν επιτρέπει στους μαθητές να επιλέξουν τι ή πού θα σπουδάσουν και συχνά είναι υποχρεωμένοι να σπουδάσουν κάποιο άσχετο αντικείμενο σε ένα απομακρυσμένο ίδρυμα μακριά από το σπίτι τους. Παρόλο που η Ελλάδα είναι μια μικρή χώρα, τα 26 πανεπιστήμια της είναι απλωμένα σε μια τεράστια γεωγραφική περιοχή (συμπεριλαμβανομένων πολλών νησιών), που συχνά ιδρύονται για τοπικούς πολιτικούς και οικονομικούς λόγους και όχι για πραγματικές ακαδημαϊκές ανάγκες (Papaevangelou, 2015).

Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι γονείς υποχρεούνται να επιβαρυνθούν με το υψηλό κόστος συντήρησης, συμπεριλαμβανομένων των ενοικίων, των εξόδων διαβίωσης, της ψυχαγωγίας και των μετακινήσεων. Αυτό είναι σημαντικό και μπορεί να είναι μικρότερο από το κόστος αποστολής των απογόνων τους σε ξένο πανεπιστήμιο σε μια από τις βαλκανικές χώρες ή στη Βρετανία, τη Γαλλία, τη Γερμανία και ακόμη και τις ΗΠΑ (Sakellariou, 2016). Αυτός είναι ένας τομέας όπου τα λεγόμενα ιδιωτικά κολέγια ευνοούνται αρκετά. Προσελκύουν φοιτητές και γονείς που προτιμούν τα παιδιά τους να μείνουν και να σπουδάσουν στο σπίτι σε ένα κολέγιο που συνδέεται από ένα *franchise* με ένα ξένο πανεπιστήμιο. Αν και πληρώνουν δίδακτρα, αυτά δεν είναι υψηλότερα από το κόστος διατήρησης ενός φοιτητή σε κρατικό πανεπιστήμιο πολύ μακριά.

Η έλλειψη επαρκούς χρηματοδότησης επηρεάζει την παροχή υψηλής ποιότητας, δωρεάν κρατικής εκπαίδευσης και τα πανεπιστήμια αντιμετωπίζουν ολοένα και πιο ισχυρές προκλήσεις από ιδιωτικά συμφέροντα που βλέπουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση ως τομέα επικερδών επενδύσεων. Ενώ τα πανεπιστήμια κάνουν ό,τι μπορούν για να παρέχουν εκπαίδευση υψηλής ποιότητας, δυσκολεύονται με ανεπαρκή χρηματοδότηση. Η θέσπιση τελών για την κάλυψη ορισμένων από τα έξοδά τους είναι ένα ακανθώδες θέμα και θα απαιτούσε μια αλλαγή στο σύνταγμα. Ούτε η κοινή γνώμη θα δεχτεί εύκολα μια τέτοια αλλαγή και κανένα πολιτικό κόμμα δεν είναι έτοιμο να αντιμετωπίσει το τεράστιο πολιτικό κόστος που συνεπάγεται.

Αυτό που δεν πρέπει να κάνει η κυβέρνηση είναι να *στερήσει* τα πανεπιστήμια από την απαραίτητη χρηματοδότηση για επέκταση και ουσιαστική έρευνα, ενώ παράλληλα να ενθαρρύνει τις επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα. Η ακαδημαϊκή αριστεία των κρατικών πανεπιστημίων τότε αργά ή γρήγορα θα υπονομευόταν και μάλιστα τελικά θα χανόταν. Πολλοί ακαδημαϊκοί θα ένιωθαν απογοητευμένοι σε έναν μειούμενο κρατικό τομέα και θα έφευγαν για ένα πιο ακμάζον ιδιωτικό σύστημα. Οι φοιτητές θα ακολουθούσαν και τα κρατικά πανεπιστήμια θα συρρικνωθούν. Τα ιδιωτικά φροντιστήρια, οι ξένες γλώσσες, τα μαθήματα ηλεκτρονικών υπολογιστών και τα ιδιωτικά σχολεία κοστίζουν στους Έλληνες γονείς 3,7 δισ. κάθε χρόνο ενώ την ίδια στιγμή το κράτος δαπανά άλλα 5,6 δισ. ευρώ για τη δημόσια εκπαίδευση (Papaevangelou, 2015).

Τα στοιχεία προέρχονται από την ετήσια έρευνα για την εκπαίδευση, που διενεργεί το Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργαζομένων Ελλάδος

(ΓΣΕΕ). Σύμφωνα με το κέντρο, το 2014 τα ελληνικά νοικοκυριά πλήρωσαν 3,7 δισ. ευρώ για τις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών τους. Τα χρήματα που πληρώνουν οι γονείς για την ιδιωτική εκπαίδευση των παιδιών τους περιλαμβάνουν χρήματα για ιδιωτικά φροντιστήρια, ιδιωτικά φροντιστήρια σε ειδικά σχολεία ή στο σπίτι, μαθήματα ξένων γλωσσών σε ειδικά φροντιστήρια ή στο σπίτι, δίδακτρα για πανεπιστημιακές και κολεγιακές σπουδές στο εξωτερικό, σχολικά βιβλία, υπολογιστές, προμήθειες, υπηρεσίες φύλαξης παιδιών και ούτω καθεξής. Ως εκ τούτου, αξίζει να αναφερθεί για παράδειγμα πως τα συνολικά χρήματα που δαπανήθηκαν για τη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα το 2018, ήταν 9.387,4 δισ. ευρώ (που αντιστοιχεί στο 5,3% του ΑΕΠ), εκ των οποίων το 59,8% (5.614,8 εκατ. ευρώ) αφορά δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση, ενώ το 40,2% (3.772,6 δισ.) αφορά τις ιδιωτικές δαπάνες για την εκπαίδευση αντίστοιχα (Papaevangelou, 2015).

1.2 Σκοπός και Ερευνητικές Ερωτήσεις της Έρευνας

Ο απώτερος σκοπός της εκπόνησης της εργασίας αυτής, είναι να συλλέξει, αναλύσει και συζητήσει τις βιβλιογραφικές πηγές και δεδομένα για το θέμα της Δημόσιας και Ιδιωτικής δαπάνης στην Λυκειακή Εκπαίδευση, επιτελώντας μιας βασική σύγκριση στα έξοδα αυτά. Για το σκοπό της εν λόγω μελέτης επίσης, αναφέρεται η χρήση ερωτηματολογίου έρευνας προς τους γονείς και οι οποίοι έχουν παιδιά που φοιτούν ή έχουν ολοκληρώσει τη 3^η λυκείου. Στο πλαίσιο αυτό, οι ερευνητικές ερωτήσεις της παρούσης εργασίας, οριοθετούνται σχετικά ως εξής

1^η ερευνητική ερώτηση - *Διαπιστώθηκε διαφορά μεταξύ του εκπαιδευτικού επιπέδου των γονέων που στέλνουν τα παιδιά τους είτε σε Δημόσιο είτε σε Ιδιωτικό σχολείο;*

2^η ερευνητική ερώτηση - *Διαπιστώθηκε διαφορά μεταξύ των παιδιών που φοιτούν σε Δημόσιο ή σε Ιδιωτικό σχολείο σε ότι αφορά την μηνιαία δαπάνη που έχουν οι γονείς στους σε φροντιστηριακά μαθήματα (που αφορούν το σχολείο);*

3^η ερευνητική ερώτηση - *Διαπιστώθηκε διαφορά μεταξύ των παιδιών που φοιτούν σε Δημόσιο ή σε Ιδιωτικό σχολείο σε ότι αφορά την μηνιαία δαπάνη που έχουν οι γονείς στους σε φροντιστήρια ξένων γλωσσών;*

4^η ερευνητική ερώτηση - *Διαπιστώθηκε διαφορά μεταξύ των παιδιών που φοιτούν σε Δημόσιο ή σε Ιδιωτικό σχολείο σε ότι αφορά την μηνιαία δαπάνη που έχουν οι γονείς στους σε ιδιαίτερα μαθήματα;*

5^η ερευνητική ερώτηση - *Διαπιστώθηκε διαφορά μεταξύ των παιδιών που φοιτούν σε Δημόσιο ή σε Ιδιωτικό σχολείο σε ότι αφορά την ετήσια δαπάνη που προκύπτει για ανάγκες των παιδιών όπως γραφική ύλη, εκπαιδευτικές εκδρομές, projects;*

2. Κεφάλαιο 2^ο - Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

2.1 *Το Προφίλ της Εκπαίδευσης στην Ελλάδα*

2.1.1 *Εξασφάλιση Ίσων Ευκαιριών για Μαθητές σε Κοινωνικο-Οικονομικό Υπόβαθρο*

Η κοινωνικοοικονομική κατάσταση μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τη συμμετοχή των μαθητών στην εκπαίδευση, ιδιαίτερα σε επίπεδα εκπαίδευσης που εξαρτώνται, σε πολλές χώρες, κυρίως σε ιδιωτικές δαπάνες, όπως η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και η τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αυτό συμβαίνει λιγότερο στην Ελλάδα, αφού οι ιδιωτικές πηγές αντιπροσώπευαν το 13% των συνολικών δαπανών στα προσχολικά ιδρύματα, χαμηλότερα από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ που είναι 17%. Σε τριτοβάθμιο επίπεδο, το 14% των δαπανών προέρχεται από ιδιωτικές πηγές στην Ελλάδα, έναντι 30% κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ (OECD, 2021).

Στις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ, η κοινωνικοοικονομική κατάσταση επηρεάζει τα μαθησιακά αποτελέσματα περισσότερο από το φύλο και το καθεστώς μετανάστη. Στην Ελλάδα, το ποσοστό των παιδιών από το κάτω τεταρτημόριο του δείκτη PISA οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής κατάστασης (ESCS) που πέτυχε τουλάχιστον το επίπεδο PISA 2 στην ανάγνωση το 2018 ήταν 37% χαμηλότερο από αυτό των παιδιών από το ανώτερο τεταρτημόριο της ESCS. μεγαλύτερο μερίδιο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ 29% (OECD, 2021).

Η κινητικότητα των διεθνών φοιτητών σε τριτοβάθμιο επίπεδο, αυξάνεται σταθερά φτάνοντας περίπου τους 27.800 φοιτητές στην Ελλάδα και αντιπροσωπεύει το 3% των φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης το 2019. Το μεγαλύτερο ποσοστό αλλοδαπών φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που σπουδάζουν στην Ελλάδα προέρχεται από την Κύπρο. Οι φοιτητές από χώρες χαμηλού και χαμηλότερου μεσαίου εισοδήματος είναι γενικά λιγότερο πιθανό να σπουδάσουν στο εξωτερικό. Το 2019 αντιπροσώπευαν το 29% των ξένων φοιτητών στις χώρες του ΟΟΣΑ, έναντι 5% στην Ελλάδα. Οι μεγάλες διαφορές στο μορφωτικό επίπεδο μπορεί να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη ανισότητα στα κέρδη σε πολλές χώρες. Στην Ελλάδα, το 33% των ενηλίκων ηλικίας 25-64 ετών με κατώτερο επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κέρδισε το ήμισυ των διαμέσου αποδοχών το 2018, πάνω από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ του 27% (OECD, 2021).

2.1.2 Ανισότητες Μεταξύ των Φύλων στην Εκπαίδευση

Στην Ελλάδα, το 3,5% των μαθητών της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και το 0,7% της ανώτερης δευτεροβάθμιας αρχικής εκπαίδευσης, επανέλαβαν μια τάξη το 2019, έναντι 1,9% και 3% αντίστοιχα κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ. Τα αγόρια είναι πιο πιθανό να

επαναλάβουν μια τάξη στην κατώτερη αρχική εκπαίδευση από τα κορίτσια. Στην Ελλάδα, το 62% των ατόμων που επανέλαβαν τη τάξη στο κατώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο, ήταν αγόρια, ελαφρώς υψηλότερο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ που είναι 61%. Στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το ποσοστό των αγοριών που επαναλαμβάνουν μια τάξη στην Ελλάδα αυξάνεται στο 66%, σε σύγκριση με 57% κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ (OECD, 2021).

Οι άνδρες είναι πιο πιθανό από τις γυναίκες να ακολουθήσουν μια επαγγελματική διαδρομή στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ. Αυτό συμβαίνει και στην Ελλάδα, όπου το 62% των αποφοίτων ανώτερης επαγγελματικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης το 2019 ήταν άνδρες (σε σύγκριση με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ 55%). Οι γυναίκες είναι γενικά πιο πιθανό να αποφοιτήσουν από γενικά προγράμματα ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αυτό συμβαίνει και στην Ελλάδα, όπου οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν το 53% των αποφοίτων από γενικά προγράμματα ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σε σύγκριση με το 55% κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ (OECD, 2021).

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση επεκτείνεται τις τελευταίες δεκαετίες και, το 2020, οι γυναίκες ηλικίας 25-34 ετών είχαν περισσότερες πιθανότητες από τους άνδρες να επιτύχουν τριτοβάθμια εκπαίδευση σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ. Στην Ελλάδα, το 51% των γυναικών 25-34 ετών είχαν τίτλο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης το 2020 σε σύγκριση με το 37% των ανδρών συνομηλίκων τους, ενώ κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ τα μερίδια ήταν 52% στις νέες γυναίκες και 39% στους νέους άνδρες (OECD, 2021).

Οι διαφορές μεταξύ των φύλων στην κατανομή των εισακτέων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μεταξύ των τομέων σπουδών είναι σημαντικές. Οι γυναίκες τείνουν να υποεκπροσωπούνται σε ορισμένους τομείς της επιστήμης, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM) στις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ. Κατά μέσο όρο, το 26% των νεοεισερχομένων στη μηχανολογία, τη μεταποίηση και τις κατασκευές και το 20% στις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών ήταν γυναίκες το 2019. Στην Ελλάδα, οι γυναίκες αντιπροσώπευαν το 33% των νεοεισερχομένων στα προγράμματα μηχανικής, μεταποίησης και κατασκευών και το 30% στην πληροφόρηση και τεχνολογίες επικοινωνίας. Αντίθετα, αντιπροσώπευαν το 82% των νεοεισερχομένων στον τομέα της εκπαίδευσης, έναν τομέα που παραδοσιακά κυριαρχούσαν οι

γυναίκες. Στην Ελλάδα, οι άνδρες αντιπροσωπεύουν το 34% των εκπαιδευτικών σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, έναντι 30% κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ (OECD, 2021).

Οι νέες γυναίκες είναι λιγότερο πιθανό να απασχοληθούν από τους νέους άνδρες, ιδιαίτερα εκείνες με χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο. Μόνο το 37% των γυναικών 25-34 ετών με κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση απασχολούνταν το 2020 σε σύγκριση με το 68% των ανδρών στην Ελλάδα. Αυτή η διαφορά μεταξύ των φύλων είναι μεγαλύτερη από τον μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, όπου εργάζονται το 43% των γυναικών και το 69% των ανδρών με κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (OECD, 2021).

Σε όλες σχεδόν τις χώρες του ΟΟΣΑ και σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, οι γυναίκες ηλικίας 25-64 ετών κερδίζουν λιγότερα από τους άντρες συνομηλίκους τους: τα κέρδη τους αντιστοιχούν στο 76%-78% των αποδοχών των ανδρών κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ. Το ποσοστό αυτό ποικίλλει περισσότερο μεταξύ των μορφωτικών επιδόσεων εντός των χωρών παρά κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ. Σε σύγκριση με άλλες βαθμίδες εκπαίδευσης, οι γυναίκες με κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα έχουν τις χαμηλότερες αποδοχές σε σχέση με τους άνδρες με παρόμοιο επίπεδο εκπαίδευσης (OECD, 2021).

Κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ με διαθέσιμα δεδομένα, οι γυναίκες 25-64 ετών τείνουν να συμμετέχουν ελαφρώς περισσότερο στην εκπαίδευση ενηλίκων από τους άνδρες της ίδιας ηλικίας. Στην Ελλάδα, το 18% των γυναικών συμμετείχε σε επίσημη ή/και μη τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση το 2016, έναντι 16% των ανδρών. Οι οικογενειακοί λόγοι αναφέρθηκαν ως εμπόδια στη συμμετοχή στην επίσημη ή/και μη τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση από το 61% των γυναικών σε σύγκριση με το 31% των ανδρών (OECD, 2021).

Κατά μέσο όρο στον ΟΟΣΑ, οι γεννημένοι στο εξωτερικό ενήλικες (25-64 ετών) αντιπροσωπεύουν το 22% όλων των ενηλίκων με επίπεδο κατώτερου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το 14% όσων φθάνουν στο ανώτερο ή μεταδευτεροβάθμιο επίπεδο μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και το 18% ενηλίκων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στην Ελλάδα, όπως και στις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ, το μερίδιο των ενηλίκων που γεννήθηκαν στο εξωτερικό μεταξύ όλων των ενηλίκων με

δεδομένο επίπεδο μορφωτικού επιπέδου είναι το υψηλότερο μεταξύ των ενηλίκων με επίπεδο κατώτερου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (15%) το 2020 (OECD, 2021).

Οι ενήλικες που γεννήθηκαν στο εξωτερικό έχουν μεγαλύτερη δυσκολία να βρουν δουλειά από τους συνομηλίκους τους που γεννήθηκαν στη χώρα, καθώς αντιμετωπίζουν διάφορες προκλήσεις, όπως αποκλίσεις στην αναγνώριση των διαπιστευτηρίων, τις δεξιότητες και τη γλώσσα. Έτσι, οι εργαζόμενοι που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό είναι πιθανό να έχουν χαμηλότερο μισθό κράτησης (το χαμηλότερο ποσοστό μισθού με το οποίο ένας εργαζόμενος θα ήταν πρόθυμος να δεχτεί έναν συγκεκριμένο τύπο εργασίας) (OECD, 2021).

Ως αποτέλεσμα, το ποσοστό απασχόλησης για ενήλικες που γεννήθηκαν στο εξωτερικό με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο είναι υψηλότερο από το ποσοστό για τους γηγενείς συνομηλίκους τους σε πολλές χώρες. Κατά μέσο όρο σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, μεταξύ των ενηλίκων χωρίς ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 57% των γηγενών ενηλίκων απασχολείται σε σύγκριση με το 61% των ενηλίκων που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό. Στην Ελλάδα, το ποσοστό απασχόλησης των ενηλίκων που γεννήθηκαν στο εξωτερικό χωρίς ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ήταν 56% το 2020, υψηλότερο από αυτό των γηγενών συνομηλίκων τους (49%) (OECD, 2021).

Η πιθανότητα απασχόλησης αυξάνεται με το επίπεδο εκπαίδευσης, αλλά οι γεννημένοι στο εξωτερικό ενήλικες με τριτοβάθμια εκπαίδευση έχουν γενικά χαμηλότερες προοπτικές απασχόλησης από τους συνομηλίκους τους που γεννήθηκαν στη χώρα. Κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, το 86% των γηγενών ενηλίκων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης απασχολούνται σε σύγκριση με το 79% των ενηλίκων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που γεννήθηκαν στο εξωτερικό. Στην Ελλάδα, μεταξύ των ενηλίκων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, απασχολείται το 76% των ενηλίκων που γεννήθηκαν στη χώρα και το 57% των ενηλίκων που γεννήθηκαν στο εξωτερικό. Οι ενήλικες που γεννήθηκαν στο εξωτερικό και έφτασαν στη χώρα σε νεαρή ηλικία έχουν περάσει μερικά χρόνια στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας υποδοχής και έχουν αποκτήσει εθνικά αναγνωρισμένα διαπιστευτήρια. Ως αποτέλεσμα, τα αποτελέσματά τους στην αγορά εργασίας είναι γενικά καλύτερα από εκείνα που έφτασαν σε μεταγενέστερη ηλικία με τίτλο ξένου τίτλου. Στην Ελλάδα, μεταξύ των ενηλίκων που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό με τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 66% όσων έφτασαν μέχρι την ηλικία

των 15 ετών απασχολούνται, έναντι 54% όσων έφτασαν στη χώρα σε ηλικία 16 ετών και άνω (OECD, 2021).

Οι νεαροί ενήλικες που γεννήθηκαν στο εξωτερικό (15-29 ετών) είναι επίσης πιο πιθανό να μην εργάζονται ούτε στην εκπαίδευση ή την κατάρτιση (NEET) από ό,τι οι γεννημένοι νεαροί ενήλικες. Κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, το 18,8% των ενηλίκων που γεννήθηκαν στο εξωτερικό και το 13,7% των ενηλίκων που γεννήθηκαν στη χώρα είναι NEET. Στην Ελλάδα η διαφορά είναι 18 ποσοστιαίες μονάδες (36,4% έναντι 17,9%). Η πρόωρη άφιξη στη χώρα συνδέεται γενικά με χαμηλότερο κίνδυνο να γίνει κανείς NEET. Στην Ελλάδα, το μερίδιο των NEET μεταξύ των νεαρών ενηλίκων που γεννήθηκαν στο εξωτερικό που έφτασαν μέχρι την ηλικία των 15 ετών είναι 31%, ενώ το μερίδιο των NEET μεταξύ εκείνων που έφτασαν σε ηλικία 16 ετών και άνω είναι 46% (OECD, 2021).

2.1.2 Η Εκπαίδευση στην Ελλάδα Μετά τον Ιό COVID-19

Η εξάπλωση του COVID-19 συνέχισε να εμποδίζει την πρόσβαση στην εκπαίδευση σε πολλές χώρες σε όλο τον κόσμο το 2021. Μέχρι τα μέσα Μαΐου 2021, 37 χώρες του ΟΟΣΑ και εταίροι είχαν βιώσει περιόδους πλήρους κλεισίματος των σχολείων από τις αρχές του 2020. Η προσέγγιση των χωρών για την ιεράρχηση των δασκάλων στις εκστρατείες εμβολιασμού κατά του COVID-19 ποικίλλει. Συνολικά, 19 χώρες του ΟΟΣΑ και εταίροι, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, έχουν δώσει προτεραιότητα σε τουλάχιστον ορισμένους εκπαιδευτικούς ως μέρος των σχεδίων της κυβέρνησης για τον εμβολιασμό του πληθυσμού σε εθνικό επίπεδο (από τις 20 Μαΐου 2021) (OECD, 2021).

Ο αντίκτυπος της πανδημίας στην οικονομία έχει εγείρει ανησυχίες για τις προοπτικές των νεαρών ενηλίκων, ειδικά εκείνων που εγκαταλείπουν την εκπαίδευση νωρίτερα από άλλους. Στην Ελλάδα, το ποσοστό ανεργίας μεταξύ των ατόμων ηλικίας 25-34 ετών με κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ήταν 24,9% το 2020, σημειώνοντας μείωση 5 ποσοστιαίων μονάδων σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Συγκριτικά, το μέσο ποσοστό ανεργίας των νέων 15,1% το 2020 στις χώρες του ΟΟΣΑ αντιπροσώπευε αύξηση 2 ποσοστιαίων μονάδων από το 2019 (OECD, 2020). Ταυτόχρονα, ο αριθμός των ενηλίκων που συμμετείχαν στην επίσημη ή/και μη τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση

μειώθηκε κατά 27% κατά μέσο όρο στον ΟΟΣΑ μεταξύ του δεύτερου τριμήνου του 2019 και του δεύτερου τριμήνου του 2020 (δηλαδή κατά τη διάρκεια της αιχμής του πρώτου κύμα COVID-19 σε πολλές χώρες του ΟΟΣΑ).

Ωστόσο, η συμμετοχή των ενηλίκων στην επίσημη ή/και μη τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση αυξήθηκε κατά 6% στην Ελλάδα αυτή την περίοδο. Παρά τον αντίκτυπο της κρίσης στην απασχόληση, το μερίδιο των NEET μεταξύ των νέων 18-24 ετών δεν αυξήθηκε σημαντικά στις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ και εταίρους κατά το πρώτο έτος της πανδημίας COVID-19. Κατά μέσο όρο, το μερίδιο των NEET 18-24 ετών στις χώρες του ΟΟΣΑ αυξήθηκε από 14,4% το 2019 σε 16,1% το 2020. Στην Ελλάδα, το μερίδιο των NEET 18-24 ετών ήταν 19% το 2019, το οποίο αυξήθηκε σε 20,7% το 2020 (OECD, 2020).

Οι ετήσιες δαπάνες ανά μαθητή σε εκπαιδευτικά ιδρύματα παρέχουν μια ένδειξη των επενδύσεων που πραγματοποιούν οι χώρες σε κάθε μαθητή. Μετά τον υπολογισμό των μεταφορών από δημόσιο σε ιδιωτικό, οι δημόσιες δαπάνες για εκπαιδευτικά ιδρύματα πρωτοβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά φοιτητή πλήρους φοίτησης στην Ελλάδα ήταν 5.012 USD το 2018.

Η παροχή εκπαίδευσης σε δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα επηρεάζει την κατανομή των πόρων μεταξύ των επιπέδων εκπαίδευσης και των τύπων ιδρυμάτων. Το 2018, η Ελλάδα δαπάνησε 6.943 USD ανά μαθητή στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση, 3.511 USD χαμηλότερα από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ των 10.454 USD. Σε τριτοβάθμιο επίπεδο, η Ελλάδα επένδυσε 3.503 USD ανά μαθητή, 13 USD 562 λιγότερο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Η δαπάνη ανά μαθητή σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι υψηλότερη από ό,τι στα ιδιωτικά ιδρύματα κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ. Ωστόσο, αυτό δεν συμβαίνει στην Ελλάδα, όπου οι συνολικές δαπάνες για δημόσια ιδρύματα πρωτοβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανέρχονται σε 5 491 USD ανά μαθητή, σε σύγκριση με 10 561 USD για ιδιωτικά ιδρύματα (OECD, 2020).

Μεταξύ 2012 και 2018, οι δαπάνες ανά μαθητή από την πρωτοβάθμια έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 1,6% στις χώρες του ΟΟΣΑ. Στην Ελλάδα, οι δαπάνες για τα εκπαιδευτικά ιδρύματα μειώθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 0,5%, ενώ ο αριθμός

των μαθητών αυξήθηκε κατά μέσο όρο κατά 0,9% ετησίως κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης -1,4% στις δαπάνες ανά μαθητή κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Η Ελλάδα ήταν μεταξύ των δέκα χωρών του ΟΟΣΑ που δαπάνησαν το χαμηλότερο ποσοστό του ΑΕΠ σε ιδρύματα πρωτοβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το 2018, η Ελλάδα δαπάνησε το 3,7% του ΑΕΠ σε ιδρύματα πρωτοβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ποσοστό χαμηλότερο κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, η Ελλάδα αφιέρωσε χαμηλότερο μερίδιο του ΑΕΠ από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ τόσο σε μη τριτοβάθμια όσο και σε τριτοβάθμια επίπεδα (OECD, 2020).

Το μερίδιο του κεφαλαιουχικού κόστους στις συνολικές δαπάνες για τα εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι υψηλότερο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ σε επίπεδο πρωτοβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Σε επίπεδο πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το κόστος κεφαλαίου αντιπροσωπεύει το 3% των συνολικών δαπανών για εκπαιδευτικά ιδρύματα 6 ποσοστιαίες μονάδες κάτω από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (8%). Σε τριτογενές επίπεδο, το κόστος κεφαλαίου αντιπροσωπεύει 44%, υψηλότερο από το μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ (11%).

Οι αποδοχές των εκπαιδευτικών και του λοιπού προσωπικού που απασχολείται σε εκπαιδευτικά ιδρύματα αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μερίδιο των τρεχουσών δαπανών από την πρωτοβάθμια έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το 2018, η Ελλάδα διέθεσε το 91% των τρεχουσών δαπανών της για αποζημίωση προσωπικού, έναντι 74% κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ. Η αποζημίωση προσωπικού τείνει να αποτελεί μικρότερο μερίδιο των τρεχουσών δαπανών για τα τριτοβάθμια ιδρύματα λόγω του υψηλότερου κόστους των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού σε αυτό το επίπεδο. Στην Ελλάδα, οι αποδοχές προσωπικού αντιπροσωπεύουν το 89% των τρεχουσών δαπανών για τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έναντι 92% σε μη τριτοβάθμια επίπεδα. Κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, το μερίδιο είναι 68% σε τριτογενές επίπεδο και 77% σε μη τριτογενές επίπεδο.

2.2 Έρευνα Οικονομικών Δημόσιας και Ιδιωτικής Εκπαίδευσης για τα Έτη 2012 – 2016

Η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) έδωσε , για πρώτη φορά, στην δημοσιότητα στατιστικά δεδομένα που αναφέρονται στα ιδιωτικά και κρατικά έξοδα για κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης στην Ελλάδα, για το χρονικό διαστήμα 2012-2016 . Τα δεδομένα που προκύπτουν από την έρευνα για τα οικονομικά δεδομένα της εκπαίδευσης στην ΕΛΛΑΔΑ αφορούν και τις τρεις εκπαιδευτικές βαθμίδες. (ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2019)

Οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση το έτος 2016 σε σχέση με το έτος 2015 παρουσίασαν πτώση της τάξεως του 3,71%, ενώ σε σύγκριση με το έτος 2012 η πτώση ήταν μεγαλύτερη (10,0%). (πίνακες.1 και 2, γραφήματα.1 και 2). Οι δημόσιες δαπάνες αναλύονται περισσότερο στον απολογισμό του υπουργείου παιδείας ενώ εναλλακτικές πηγές παρέχουν και άλλα υπουργεία που συμμετέχουν στο εθνικό σύστημα εκπαίδευσης όπως το ναυτιλίας , τουρισμού και αγροτικής ανάπτυξης.

Οι δαπάνες των Νοικοκυριών για εκπαίδευση το 2016 σε σύγκριση με το 2015 μειώθηκαν κατά 4,4%, ενώ σε σύγκριση με το 2012 μειώθηκαν κατά 14,7% (πίνακας 5). Οι δαπάνες των Νοικοκυριών σχετίζονται με τις πληρωμές που πραγματοποιούν τα Νοικοκυριά για την αγορά σχολικού εξοπλισμού, βιβλίων, αναλώσιμων, πληρωμή διδασκτρων στην τυπική και τη σκιάδη εκπαίδευση.

Οι τα συνολικά έξοδα για πληρωμή διδακτικού προσωπικού όλων των βαθμίδων της δημόσιας εκπαίδευσης το έτος 2016 παρουσίασαν αύξηση της τάξεως του 1,22%. Σημαντικότερη μεταβολή εμφανίζεται στα ΕΠΑ.Λ και τα ΓΕ.Λ. (7,0% και 3,82% αντίστοιχα. Πτώση εμφανίστηκε στα γυμνάσια (4,66%). Συγκρινοντας την 5ετια 2012-2016, βλέπουμε συνολική μείωση των δαπανών 14,44%. Πιο αισθητή μείωση εμφανίζεται στα ΕΠΑ.Λ (29,2%) και στην ανωτάτη εκπαίδευσηφ (20,7%) (πίνακας.8 και γράφημα.3).

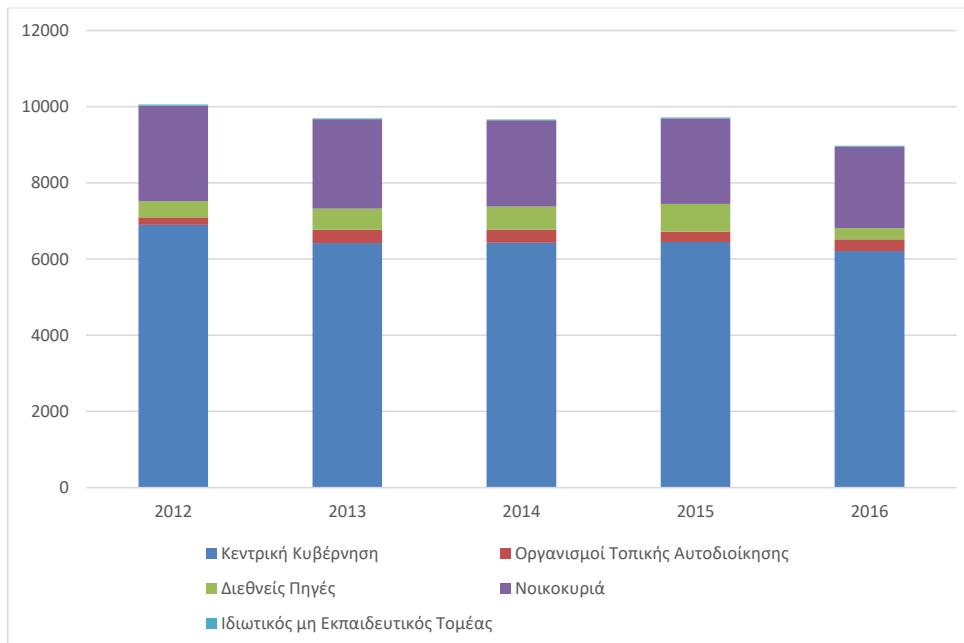
Οι συνολικές δαπάνες για αμοιβές Εκπαιδευτικού Προσωπικού της Ιδιωτικής Εκπαίδευσης (Δημοτικά, Γυμνάσια, Γενικά Λύκεια) το 2016 σε σύγκριση με το 2015 αυξήθηκαν κατά 5,8%, ενώ σε σύγκριση με το 2012 μειώθηκαν κατά 22,3%.

**Πίνακας 1: Δαπάνες για Δημόσια και Ιδιωτική Εκπαίδευση ανά έτος και πηγή χρηματοδότησης
(σε εκατ. €)**

	2012	2013	2014	2015	2016
1. Κεντρική Κυβέρνηση	6.900,4	6.420,5	6.428,3	6.445,2	6.208,8
		-7,0%	0,1%	0,3%	-3,7%
2. Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης	195,2	344,3	343,8	278	312,5
		76,4%	-0,1%	-19,1%	12,4%
3. Διεθνείς Πηγές	426	557,3	607,9	728,6	292,1
		30,8%	9,1%	19,9%	-59,9%
A. Σύνολο (1+2+3)	7.521,6	7.322,1	7.380,0	7.451,8	6.813,4
		-2,7%	0,8%	1,0%	-8,6%
4. Νοικοκυριά	2.512,7	2.346,9	2.267,5	2.242,7	2.144,1
		-6,6%	-3,4%	-1,1%	-4,4%
5. Ιδιωτικός μη Εκπαιδευτικός Τομέας	25,7	23,7	18,7	25,8	17,2
		-7,8%	-21,1%	38,0%	-33,3%
B. Σύνολο (4+5)	2.538,4	2.370,6	2.286,2	2.268,5	2.161,3
		-6,6%	-3,6%	-0,8%	-4,7%
Γενικό Σύνολο (A+B)	10.060,0	9.692,7	9.666,2	9.720,3	8.974,7
		-3,7%	-0,3%	0,6%	-7,7%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Γράφημα 1. : Δαπάνες για Δημόσια και Ιδιωτική Εκπαίδευση ανά έτος και πηγή χρηματοδότησης (σε εκατ. €)

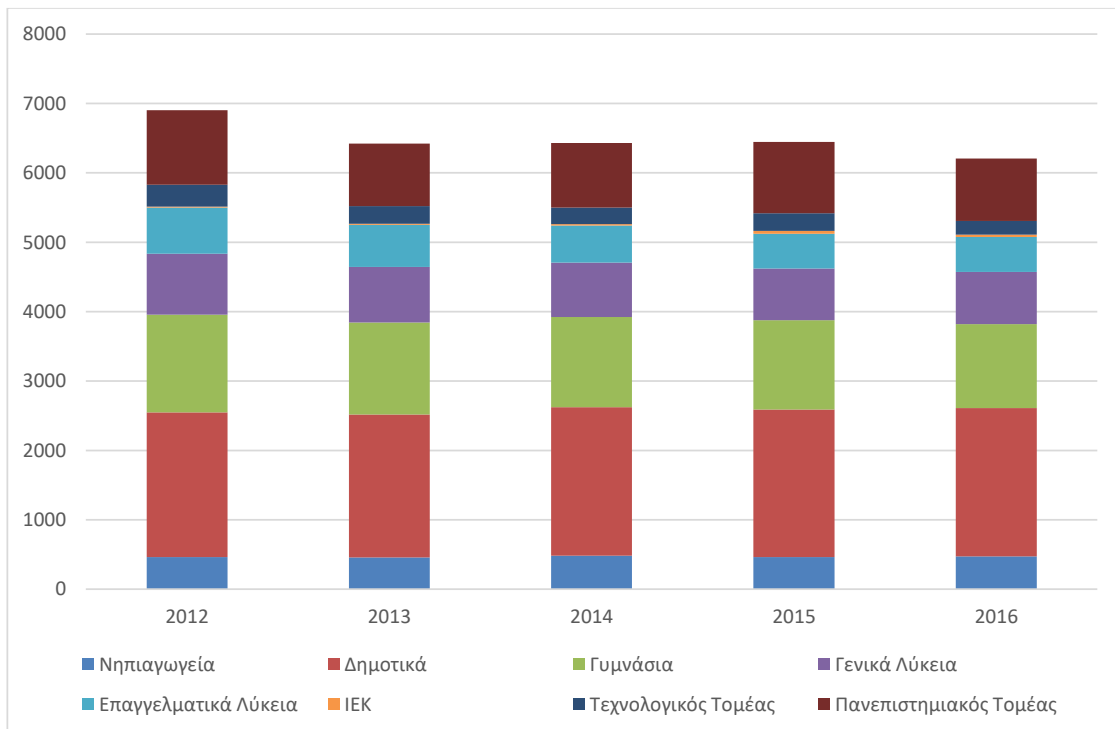
Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 2: Δαπάνες της Κεντρικής Κυβέρνησης για την εκπαίδευση ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2012	2013	2014	2015	2016
Νηπιαγωγεία	459,5	456,3	479,7	460,9	472,9
		-0,7%	5,1%	-3,9%	2,6%
Δημοτικά	2.089,2	2.060,3	2.144,6	2.130,2	2.137,9
		-1,4%	4,1%	-0,7%	0,4%
Γυμνάσια	1.407,4	1.325,6	1.296,9	1.286,6	1.208,0
		-5,8%	-2,2%	-0,8%	-6,1%
Γενικά Λύκεια	876,7	803,3	787,3	745,2	752,5
		-8,4%	-2,0%	-5,3%	1,0%
Επαγγελματικά Λύκεια	668,1	604,9	532,2	498,7	504,7
		-9,5%	-12,0%	-6,3%	1,2%
Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης	12,4	14,5	23,4	41,3	33,2
		16,9%	61,4%	76,5%	-19,6%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Τεχνολογικός Τομέας	317,2	254,6	235,5	255,6	197,5
		-19,7%	-7,5%	8,5%	-22,7%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Πανεπιστημιακός Τομέας	1.069,9	901,0	928,7	1.026,7	902,1
		-15,8%	3,1%	10,6%	-12,1%
Σύνολο	6.900,4	6.420,5	6.428,3	6.445,2	6.208,8
		-7,0%	0,1%	0,3%	-3,7%

Πηγη: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Γράφημα 2: Δαπάνες της Κεντρικής Κυβέρνησης για την εκπαίδευση ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 4: Δαπάνες από Διεθνείς Πηγές για την εκπαίδευση ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2012	2013	2014	2015	2016
Νηπιαγωγεία*	:	:	:	31,5	31,8
					1,0%
Δημοτικά	76,0	89,1	114,5	68,9	44,5
		17,2%	28,5%	-39,8%	-35,4%
Γυμνάσια	34,8	46,1	49,0	39,4	22,1
		32,5%	6,3%	-19,6%	-43,9%
Γενικά Λύκεια	31,3	27,3	43,4	34,7	21,2
		-12,8%	59,0%	-20,0%	-38,9%
Επαγγελματικά Λύκεια	21,7	31,5	34,2	41,0	19,2
		45,2%	8,6%	19,9%	-53,2%
Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης	3,7	7,9	4,7	15,2	0,0
		113,5%	-40,5%	223,4%	-
Ανώτατη Εκπαίδευση: Τεχνολογικός Τομέας	55	76,1	63,8	83,0	12,7
		38,4%	-16,2%	30,1%	-84,7%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Πανεπιστημιακός Τομέας	203,5	279,3	298,3	414,9	140,6
		37,2%	6,8%	39,1%	-66,1%
Σύνολο	426,0	557,3	607,9	728,6	292,1
		30,8%	9,1%	19,9%	-59,9%

*Τα στοιχεία δεν είναι διαθέσιμα για τα έτη 2012, 2013 και 2014.

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 5: Δαπάνες Νοικοκυριών για την εκπαίδευση ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2012	2013	2014	2015	2016
Νηπιαγωγεία*	:	:	:	72,3	66,4
					-8,2%
Δημοτικά	566,0	513,8	481,5	490,7	511,7
		-9,2%	-6,3%	1,9%	4,3%
Γυμνάσια	598,1	561,0	505,4	478,5	445,1
		-6,2%	-9,9%	-5,3%	-7,0%
Γενικά Λύκεια	898,3	840,4	794,8	753,8	704,6
		-6,4%	-5,4%	-5,2%	-6,5%
Επαγγελματικά Λύκεια	140,4	138,7	137,7	112,8	107,8
		-1,2%	-0,7%	-18,1%	-4,4%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Τεχνολογικός Τομέας	55,4	47,6	68,0	56,9	59,5
		-14,1%	42,9%	-16,3%	4,6%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Πανεπιστημιακός Τομέας	254,5	245,4	280,1	277,7	249,0
		-3,6%	14,1%	-0,9%	-10,3%
Σύνολο	2.512,7	2.346,9	2.267,5	2.242,7	2.144,1
		-6,6%	-3,4%	-1,1%	-4,4%

*Τα στοιχεία δεν είναι διαθέσιμα για τα έτη 2012, 2013 και 2014.

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Στον πίνακα 6 παρουσιάζονται οι συνολικές δαπάνες για τη Δημόσια Εκπαίδευση. Πρόκειται για δαπάνες που περιλαμβάνουν τη μισθοδοσία του διδακτικού και μη διδακτικού προσωπικού, τις λειτουργικές και κεφαλαιουχικές δαπάνες. Οι μεγαλύτερες μειώσεις μεταξύ των ετών 2012 και 2016 σημειώνονται στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσια, Γενικά Λύκεια, Επαγγελματικά Λύκεια) και την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Πανεπιστημιακός και Τεχνολογικός Τομέας), ενώ η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Νηπιαγωγεία, Δημοτικά) παρουσιάζει σχετική σταθερότητα (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Πίνακας 6: Συνολικές δαπάνες για τη Δημόσια Εκπαίδευση ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2012	2013	2014	2015	2016
Νηπιαγωγεία	459,5	456,3	479,7	460,9	472,9
		-0,7%	5,1%	-3,9%	2,6%
Δημοτικά	2.089,3	2.060,4	2.144,7	2.130,4	2.138,0
		-1,4%	4,1%	-0,7%	0,4%
Γυμνάσια	1.407,5	1.325,6	1.296,9	1.285,4	1.208,1
		-5,8%	-2,2%	-0,9%	-6,0%
Γενικά Λύκεια	876,7	803,4	787,3	744,0	751,6
		-8,4%	-2,0%	-5,5%	1,0%
Επαγγελματικά Λύκεια	656,4	592,7	518,0	486,1	492,8
		-9,7%	-12,6%	-6,2%	1,4%
Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης	27,5	18,0	23,4	41,3	33,2
		-34,5%	30,0%	76,5%	-19,6%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Τεχνολογικός Τομέας	330,1	299,2	285,5	252,5	226,4
		-9,4%	-4,6%	-11,6%	-10,3%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Πανεπιστημιακός Τομέας	1.341,9	1.243,2	1.295,9	1.256,0	1.200,0
		-7,4%	4,2%	-3,1%	-4,5%
Σύνολο	7.188,9	6.798,8	6.831,4	6.656,6	6.523,0
		-5,4%	0,5%	-2,6%	-2,0%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Στον πίνακα 7 παρουσιάζονται οι συνολικές δαπάνες για την Ιδιωτική Εκπαίδευση. Πρόκειται για δαπάνες που περιλαμβάνουν τη μισθοδοσία του διδακτικού και μη διδακτικού προσωπικού, τις λειτουργικές και κεφαλαιουχικές δαπάνες. Στα Δημοτικά, τα Γυμνάσια και τα Γενικά Λύκεια εμφανίζεται μείωση μεταξύ των ετών 2012 και 2014, ενώ το 2015 και 2016 σημειώνεται αύξηση (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Στον πίνακα 8 παρουσιάζονται οι αμοιβές των εκπαιδευτικών της Δημόσιας Εκπαίδευσης, οι οποίες μειώνονται μεταξύ των ετών 2012 και 2015, για να αυξηθούν κατά 1,2% το 2016 (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Πίνακας 7: Συνολικές δαπάνες για την Ιδιωτική Εκπαίδευση ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2012	2013	2014	2015	2016
Νηπιαγωγεία*	:	:	:	:	51
Δημοτικά	199,9	171,1	143,8	158,9	177,8
		-14,4%	-16,0%	10,5%	11,9%
Γυμνάσια	115,4	110	86,1	86,9	87,5
		-4,7%	-21,7%	0,9%	0,7%
Γενικά Λύκεια	119,1	100,4	78,7	86,2	96
		-15,7%	-21,6%	9,5%	11,4%
Επαγγελματικά Λύκεια	15,9	14,9	16,1	14,2	12,7
		-6,3%	8,1%	-11,8%	-10,6%
Σύνολο	450,3	396,4	324,7	346,2	374,0
		-12,0%	-18,1%	6,6%	8,0%

* Στοιχεία για τις Συνολικές δαπάνες για τα νηπιαγωγεία δεν είναι διαθέσιμα για τα έτη 2012 έως 2015, ως εκ τούτου, για λόγους συγκρισιμότητας, τα στοιχεία του 2016 δεν περιλαμβάνονται στο Σύνολο.

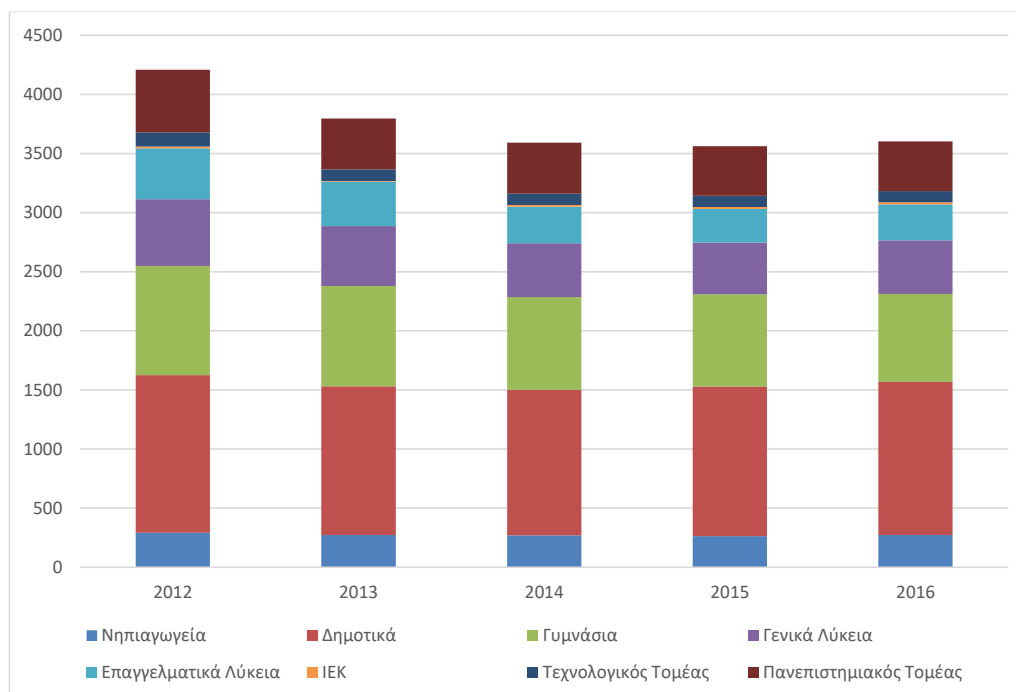
Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 8: Αμοιβές εκπαιδευτικού προσωπικού Δημόσιας Εκπαίδευσης ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2012	2013	2014	2015	2016
Νηπιαγωγεία	292,5	273,7	271,4	263,3	272,5
		-6,4%	-0,8%	-3,0%	3,5%
Δημοτικά	1.333,6	1.257,7	1.231,7	1.266,6	1.295,4
		-5,7%	-2,1%	2,8%	2,3%
Γυμνάσια	922,3	848,2	781,2	779,2	743,1
		-8,0%	-7,9%	-0,3%	-4,6%
Γενικά Λύκεια	564,7	505,6	458,1	436,8	453,4
		-10,5%	-9,4%	-4,6%	3,8%
Επαγγελματικά Λύκεια	430,4	375,7	307,6	285,6	305,5
		-12,7%	-18,1%	-7,2%	7,0%
Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης	16,5	7,3	13,4	17,7	18,1
		-55,8%	83,6%	32,1%	2,3%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Τεχνολογικός Τομέας	117,6	97,3	97,2	93,2	95,1
		-17,3%	-0,1%	-4,1%	2,0%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Πανεπιστημιακός Τομέας	530,8	431,5	430,9	419,8	420,7
		-18,7%	-0,1%	-2,6%	0,2%
Σύνολο	4.208,4	3.797,0	3.591,5	3.562,2	3.603,8
		-9,8%	-5,4%	-0,8%	1,2%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Γράφημα 3: Αμοιβές εκπαιδευτικού προσωπικού Δημόσιας Εκπαίδευσης ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Στον πίνακα 9 παρουσιάζονται οι αμοιβές των εκπαιδευτικών της Ιδιωτικής Εκπαίδευσης, οι οποίες μειώνονται μεταξύ των ετών 2012 και 2015, για να αυξηθούν κατά 5,8% το 2016 (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Πίνακας 9: Αμοιβές εκπαιδευτικού προσωπικού Ιδιωτικής Εκπαίδευσης ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2012	2013	2014	2015	2016
Νηπιαγωγεία¹	:	:	:	:	16,4
Δημοτικά	84,0	78,9	59,0	59,3	61,9
		-6,1%	-25,2%	0,5%	4,4%
Γυμνάσια	53,8	52,5	47,1	42,4	43,9
		-2,4%	-10,3%	-10,0%	3,5%
Γενικά Λύκεια	60,0	51,6	42,2	43,5	47,8
		-14,0%	-18,2%	3,1%	9,9%
Σύνολο	197,8	183,0	148,3	145,2	153,6
		-7,5%	-19,0%	-2,1%	5,8%

1. Στοιχεία αμοιβών εκπαιδευτικού προσωπικού για τα νηπιαγωγεία δεν είναι διαθέσιμα για τα έτη 2012 έως 2015, ως εκ τούτου, για λόγους συγκρισιμότητας, τα στοιχεία του 2016 δεν περιλαμβάνονται στο Σύνολο.

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Στον πίνακα 10 παρουσιάζονται οι Λειτουργικές Δαπάνες των δημόσιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Από 309,7 εκατομμύρια ευρώ το 2012 αυξάνονται σε 452,2 εκατομμύρια το 2014 και μειώνονται στα 410,0 εκατομμύρια το 2016 (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Πίνακας 10: Λειτουργικές Δαπάνες δημόσιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2012	2013	2014	2015	2016
Νηπιαγωγεία	20,3	36,9	36,3	27,8	30,4
		81,8%	-1,6%	-23,4%	9,4%
Δημοτικά	77,0	143,8	147,6	117,1	133,2
		86,8%	2,6%	-20,7%	13,7%
Γυμνάσια	48,9	79,8	80,4	65,0	70,1
		63,2%	0,8%	-19,2%	7,8%
Γενικά Λύκεια	34,1	59,4	58,0	47,1	49,8
		74,2%	-2,4%	-18,8%	5,7%
Επαγγελματικά Λύκεια	27,6	39,5	36,2	26,6	28,7
		43,1%	-8,4%	-26,5%	7,9%
Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης	5,0	2,5	2,8	5,5	10,7
		-50,0%	12,0%	96,4%	94,5%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Τεχνολογικός Τομέας	38,8	32,7	32,1	33,1	31,4
		-15,7%	-1,8%	3,1%	-5,1%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Πανεπιστημιακός Τομέας	58,0	52,2	58,8	55,6	55,7
		-10,0%	12,6%	-5,4%	0,2%
Σύνολο	309,7	446,8	452,2	377,8	410,0
		44,3%	1,2%	-16,5%	8,5%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Στον πίνακα 11 παρουσιάζονται οι Λειτουργικές Δαπάνες των ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Από 86,0 εκατομμύρια ευρώ το 2012 μειώνονται σε 68,3 εκατομμύρια το 2014 ενώ αυξάνονται σε 99,0 εκατομμύρια το 2016 (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Πίνακας 11: Λειτουργικές Δαπάνες ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2012	2013	2014	2015	2016
Νηπιαγωγεία*	:	:	:	16,2	19,3
					19,1%
Δημοτικά	42,0	40,2	29,9	43,1	40,5
		-4,3%	-25,6%	44,1%	-6,0%
Γυμνάσια	21,2	22,9	19,6	16,4	18,1
		8,0%	-14,4%	-16,3%	10,4%
Γενικά Λύκεια	22,8	17,8	18,8	18,3	21,1
		-21,9%	5,6%	-2,7%	15,3%
Σύνολο	86,0	80,9	68,3	94,0	99,0
		-5,9%	-15,6%	37,6%	5,3%

*Τα στοιχεία δεν είναι διαθέσιμα για τα έτη 2012, 2013 και 2014.

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 12: Κεφαλαιουχικές Δαπάνες δημόσιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2012	2013	2014	2015	2016
Νηπιαγωγεία	24,0	33,3	35,1	34,8	33,7
		38,8%	5,4%	-0,9%	-3,2%
Δημοτικά	99,7	118,5	142,4	88,0	58,2
		18,9%	20,2%	-38,2%	-33,9%
Γυμνάσια	46,9	61,0	62,7	48,5	28,1
		30,1%	2,8%	-22,6%	-42,1%
Γενικά Λύκεια	40,3	38,4	53,4	41,4	26,0
		-4,7%	39,1%	-22,5%	-37,2%
Επαγγελματικά Λύκεια	26,7	37,2	39,0	44,1	21,4
		39,3%	4,8%	13,1%	-51,5%
Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης	3,8	8,1	5,3	15,7	0,1
		113,2%	-34,6%	196,2%	-99,4%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Τεχνολογικός Τομέας*	69,6	79,9	74,0	80,9	48,0
		14,8%	-7,4%	9,3%	-40,7%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Πανεπιστημιακός Τομέας*	556,5	551,5	555,4	646,8	559,9
		-0,9%	0,7%	16,5%	-13,4%
Σύνολο	867,5	927,9	967,3	1.000,2	775,4
		7,0%	4,2%	3,4%	-22,5%

*Στις κεφαλαιουχικές δαπάνες περιλαμβάνονται και τα κονδύλια για Έρευνα και Ανάπτυξη.

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Στους πίνακες 12 και 13 παρουσιάζονται οι Κεφαλαιουχικές Δαπάνες των δημόσιων και ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Από 867,5 εκατομμύρια ευρώ το 2012 ανεβαίνουν σε 1.000,2 εκατομμύρια το 2015 ενώ μειώνονται στα 775,4 το 2016 (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Πίνακας 13: Κεφαλαιουχικές Δαπάνες ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2012	2013	2014	2015	2016
Νηπιαγωγεία*	:	:	:	0,6	1,8
					200,0%
Δημοτικά	4,9	4,3	3,2	2,3	5,5
		-12,2%	-25,6%	-28,1%	139,1%
Γυμνάσια	2,0	1,5	1,1	0,8	1,9
		-25,0%	-26,7%	-27,3%	137,5%
Γενικά Λύκεια	1,3	1,5	1,0	0,9	2,0
		15,4%	-33,3%	-10,0%	122,2%
Σύνολο	8,2	7,3	5,3	4,6	11,2
		-11,0%	-27,4%	-13,2%	143,5%

*Τα στοιχεία δεν είναι διαθέσιμα για τα έτη 2012, 2013 και 2014.

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

2.3 Έρευνα Οικονομικών Δημόσιας και Ιδιωτικής Εκπαίδευσης για τα Έτη 2017, 2018 και 2019

Η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) δημοσιεύει ευρήματα που αναφέρονται στις δαπάνες για την τις τρεις εκπαιδευτικές βαθμίδες στην Ελλάδα, για την τριετία 2017-2019. Τα αποτελέσματα της έρευνας για τα οικονομικά της εκπαίδευσης ενσωματώνουν τόσο την δημόσια όσο και στην ιδιωτική εκπαίδευση (ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2021):

Οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση κατά το έτος 2019 σε σύγκριση με το έτος αναφοράς (2018) παρουσίασαν αύξηση κατά 1,82% , ενώ σε σύγκριση με το έτος 2015 αυξηθήκαν κατά περίπου το ίδιο (πίνακες 1 και 2, γραφήματα 1 και 2). Οι δημοσιές δαπάνες αναφέρονται πιο αναλυτικά στον Απολογισμό που δημοσιεύει το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων ενώ επιπλέον δεδομένα αντλούνται από άλλες κρατικές πηγές, όπως, τα διάφορα υπουργεία που έχουν αρμοδιότητες για παροχή εκπαίδευσης (Υπουργεία Ναυτιλίας, Τουρισμού, Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων και Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων).

Τα εκπαιδευτικά έξοδα των νοικοκυριών για το έτος 2019 σε σχέση με το έτος 2018 παρουσιάζουν αύξηση της τάξης του 1,41%, ενώ αν συγκριθούν με το έτος 2015 υπάρχει

πτώση κατ 2,63% (πίνακας.5). Τα εκπαιδευτικά έξοδα των νοικοκυριών περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την αγορά σχολικού εξοπλισμού, και την καταβολή διδάκτρων, σε φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα.

Τα συνολικά έξοδα για πληρωμές εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων στον δημόσιο τομέα το αυξηθήκαν κατά 4,72% το 2019 σε σχέση με το 2018. Η σημαντικότερη αύξηση εντοπίζεται στα δημόσια Ι.Ε.Κ. (20,64%) και στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (13,2%). Η σημαντικότερη μείωση εμφανίζεται στην τριτοβάθμια Εκπαίδευση (σχεδόν 38%) γεγονός που οφείλεται στην σταδιακή ενσωμάτωση των Τ.Ε.Ι σε υπάρχοντα η νεοϊδρυθέντα Α.Ε.Ι κατά το 2019. Συγκρινοντας το έτος 2019 με το έτος 2015, τα εκπαιδευτικά έξοδα αυξήθηκαν κατά 9,53%. Η πιο αξιοσημείωτη αύξηση παρατηρήθηκε στην ανώτατη εκπαίδευση (21,54%) αλλά και στην πρωτοβάθμια (μόνο δημοτικά) κατά 20,51% (πίνακας.8 και γράφημα.3).

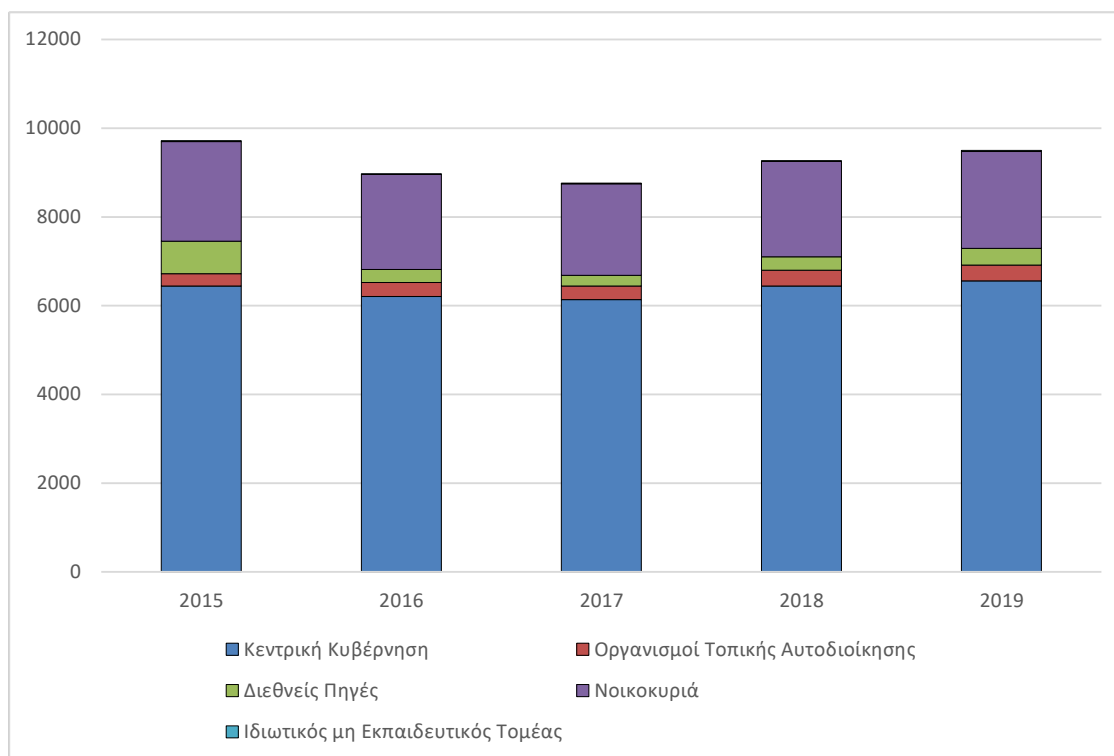
Τα συνολικά έξοδα για πληρωμές διδακτικού προσωπικού στην ιδιωτική εκπαίδευση το μειώθηκαν κατά 1,6% το 2019 σε σχέση με το προηγούμενο έτος (πίνακας.9).

Πίνακας 1: Δαπάνες για Δημόσια και Ιδιωτική Εκπαίδευση ανά έτος και πηγή χρηματοδότησης (σε εκατ. €)

	2015	2016	2017	2018	2019
1. Κεντρική Κυβέρνηση	6.445,2	6.208,8	6.136,7	6.444,6	6.559,8
		-3,7%	-1,2%	5,0%	1,8%
2. Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης	278,0	312,5	308,9	353,7	355,6
		12,4%	-1,2%	14,5%	0,5%
3. Διεθνείς Πηγές	728,6	292,1	237,3	299,7	374,1
		-59,9%	-18,8%	26,3%	24,8%
A. Σύνολο (1+2+3)	7.451,8	6.813,4	6.682,9	7.098,0	7.289,5
		-8,6%	-1,9%	6,2%	2,7%
4. Νοικοκυριά	2.242,7	2.144,1	2.163,6	2.155,2	2.185,2
		-4,4%	0,9%	-0,4%	1,4%
5. Ιδιωτικός μη Εκπαιδευτικός Τομέας	25,8	17,2	16,5	16,5	21,1
		-33,3%	-4,1%	0,0%	27,9%
B. Σύνολο (4+5)	2.268,5	2.161,3	2.180,1	2.171,7	2.206,3
		-4,7%	0,9%	-0,4%	1,6%
Γενικό Σύνολο (A+B)	9.720,3	8.974,7	8.863,0	9.269,7	9.495,8
		-7,7%	-1,2%	4,6%	2,4%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

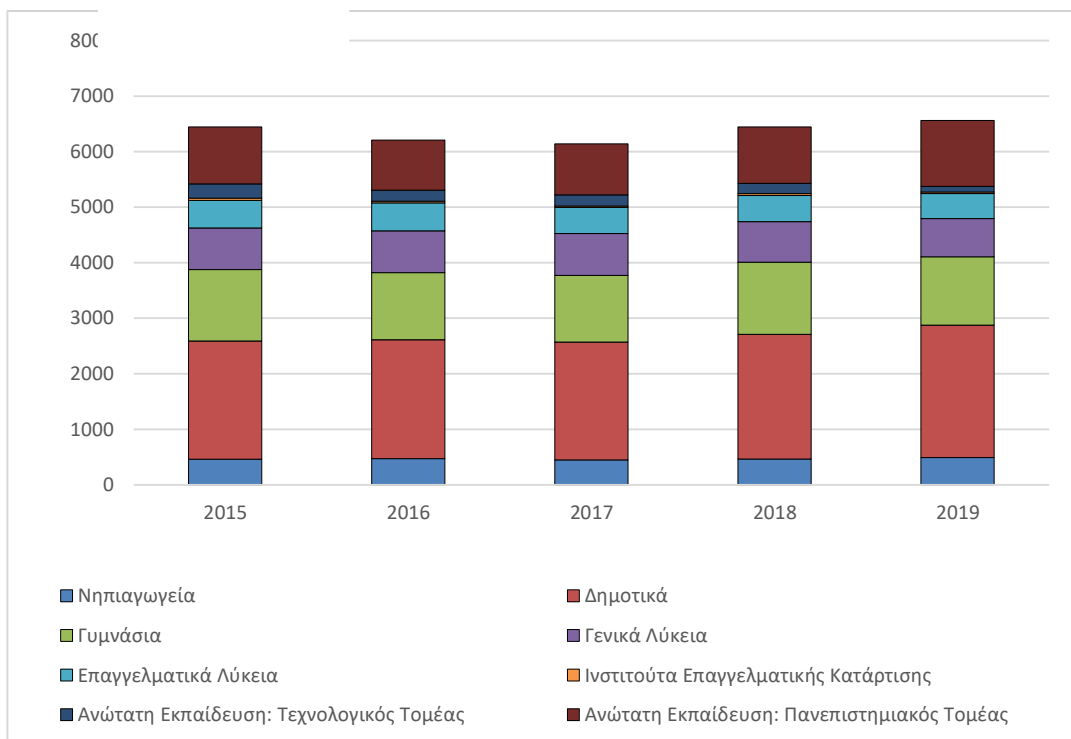
Γράφημα 1. : Δαπάνες για Δημόσια και Ιδιωτική Εκπαίδευση ανά έτος και πηγή χρηματοδότησης (σε εκατ. €)

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

		451,5	467,0	494,2	
		2,6%	-4,5%	3,4%	5,8%
Δημοτικά	2.130,2	2.137,9	2.118,2	2.243,8	2.380,7
		0,4%	-0,9%	5,9%	6,1%
Γυμνάσια	1.286,6	1.208,0	1.202,5	1.299,0	1.231,5
		-6,1%	-0,5%	8,0%	-5,2%
Γενικά Λύκεια	745,2	752,5	752,5	728,1	684,8
		1,0%	0,0%	-3,2%	-5,9%
Επαγγελματικά Λύκεια	498,7	504,7	470,4	470,2	453,5
		1,2%	-6,8%	0,0%	-3,6%
Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης	41,3	33,2	24,3	35,3	27,1
		-19,6%	-26,8%	45,3%	-23,2%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Τεχνολογικός Τομέας	255,6	197,5	200,5	187,7	102,5
		-22,7%	1,5%	-6,4%	-45,4%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Πανεπιστημιακός Τομέας	1.026,7	902,1	916,8	1.013,5	1.185,5
		-12,1%	1,6%	10,5%	17,0%
Σύνολο	6.445,2	6.208,8	6.136,7	6.444,6	6.559,8
		-3,7%	-1,2%	5,0%	1,8%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ
Γράφημα: Βαθμίδα της Κυβέρνησης για την εκπαίδευση ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα

Πίνακας 3: Δαπάνες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τη Δημόσια Εκπαίδευση ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2015	2016	2017	2018	2019
Νηπιαγωγεία	29,3	31,7	30,9	35,4	35,6
		8,2%	-2,5%	14,6%	0,6%
Δημοτικά	123,5	138,6	136,7	153,3	153,1
		12,2%	-1,4%	12,1%	-0,1%
Γυμνάσια	60,1	68,0	67,1	78,1	78,8
		13,1%	-1,3%	16,4%	0,9%
Γενικά Λύκεια	45,2	51,8	52,3	61,1	61,5
		14,6%	1,0%	16,8%	0,7%
Επαγγελματικά Λύκεια	19,9	22,4	21,9	25,8	26,6
		12,6%	-2,2%	17,8%	3,1%
Σύνολο	278,0	312,5	308,9	353,7	355,6
		12,4%	-1,2%	14,5%	0,5%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 4: Δαπάνες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την εκπαίδευση ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2015	2016	2017	2018	2019
Νηπιαγωγεία	31,5	31,8	12,8	16,5	13,4
		1,0%	-59,7%	28,9%	-18,8%
Δημοτικά	68,9	44,5	39,1	51,8	40,0
		-35,4%	-12,1%	32,5%	-22,8%
Γυμνάσια	39,4	22,1	12,4	18,9	19,2
		-43,9%	-43,9%	52,4%	1,6%
Γενικά Λύκεια	34,7	21,2	13,5	14,3	10,8
		-38,9%	-36,3%	5,9%	-24,5%
Επαγγελματικά Λύκεια	41,0	19,2	19,5	14,2	19,9
		-53,2%	1,6%	-27,2%	40,1%
Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης	15,2	0,0	0,0	0,0	2,0
		-100,0%	0,0%	0,0%	
Ανώτατη Εκπαίδευση: Τεχνολογικός Τομέας	83,0	12,7	12,5	25,9	15,9
		-84,7%	-1,6%	107,2%	-38,6%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Πανεπιστημιακός Τομέας	414,9	140,6	127,5	158,1	252,9
		-66,1%	-9,3%	24,0%	60,0%
Σύνολο	728,6	292,1	237,3	299,7	374,1
		-59,9%	-18,8%	26,3%	24,8%

Πηγή :ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 5: Δαπάνες Νοικοκυριών για την εκπαίδευση ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2015	2016	2017	2018	2019
Νηπιαγωγεία	72,3	66,4	78,7	83,6	88,6
		-8,2%	18,5%	6,2%	6,0%
Δημοτικά	490,7	511,7	512,7	533,0	534,2
		4,3%	0,2%	4,0%	0,2%
Γυμνάσια	478,5	445,1	454,3	448,3	446,5
		-7,0%	2,1%	-1,3%	-0,4%
Γενικά Λύκεια	753,8	704,6	681,4	658,1	677,2
		-6,5%	-3,3%	-3,4%	2,9%
Επαγγελματικά Λύκεια	112,8	107,8	104,7	103,1	109,7
		-4,4%	-2,9%	-1,5%	6,4%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Τεχνολογικός Τομέας	56,9	59,5	61,3	62,7	36,1
		4,6%	3,0%	2,3%	-42,4%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Πανεπιστημιακός Τομέας	277,7	249,0	270,5	266,4	292,9
		-10,3%	8,6%	-1,5%	9,9%
Σύνολο	2.242,7	2.144,1	2.163,6	2.155,2	2.185,2
		-4,4%	0,9%	-0,4%	1,4%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Στον πίνακα 6 παρουσιάζονται οι συνολικές δαπάνες για τη Δημόσια Εκπαίδευση. Πρόκειται για δαπάνες που περιλαμβάνουν τη μισθοδοσία του διδακτικού και μη διδακτικού προσωπικού, τις λειτουργικές και κεφαλαιουχικές δαπάνες. Οι μεγαλύτερες μειώσεις μεταξύ των ετών 2015 και 2019 σημειώνονται στην Ανώτατη Εκπαίδευση (Τεχνολογικός Τομέας)¹ κατά 55,2% και στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης κατά 34,4%, ενώ η Ανώτατη Εκπαίδευση (Πανεπιστημιακός Τομέας) παρουσιάζει άνοδο κατά 27,0% (ΕΛΣΤΑΤ, 2021).

Πίνακας 6: Συνολικές δαπάνες για τη Δημόσια Εκπαίδευση ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2015	2016	2017	2018	2019
Νηπιαγωγεία	460,9	472,9	451,6	467,1	494,1
		2,6%	-4,5%	3,4%	5,8%
Δημοτικά	2.130,4	2.138,0	2.118,3	2.244,0	2.381,3
		0,4%	-0,9%	5,9%	6,1%
Γυμνάσια	1.285,4	1.208,1	1.201,1	1.297,6	1.229,6
		-6,0%	-0,6%	8,0%	-5,2%
Γενικά Λύκεια	744,0	751,6	751,6	726,9	683,2
		1,0%	0,0%	-3,3%	-6,0%
Επαγγελματικά Λύκεια	486,1	492,8	457,9	457,8	440,8
		1,4%	-7,1%	0,0%	-3,7%
Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης	41,3	33,2	24,3	23,3	27,1
		-19,6%	-26,8%	-4,1%	16,3%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Τεχνολογικός Τομέας	252,5	226,4	225,9	224,7	113,0
		-10,3%	-0,2%	-0,5%	-49,7%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Πανεπιστημιακός Τομέας	1.256,0	1.200,0	1.205,8	1.322,9	1.595,0
		-4,5%	0,5%	9,7%	20,6%
Σύνολο	6.656,6	6.523,0	6.436,5	6.764,3	6.964,1
		-2,0%	-1,3%	5,1%	3,0%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Στον πίνακα 7 παρουσιάζονται οι συνολικές δαπάνες για την Ιδιωτική Εκπαίδευση. Πρόκειται για δαπάνες που περιλαμβάνουν τη μισθοδοσία του διδακτικού και μη διδακτικού προσωπικού, τις λειτουργικές και κεφαλαιουχικές δαπάνες. Στα Γυμνάσια παρατηρείται αυξητική τάση μεταξύ των ετών 2016 και 2018, ενώ το 2019 σημειώνεται μείωση κατά 19,2%. Στα Γενικά Λύκεια εμφανίζεται φθίνουσα τάση από το 2017 και μετά, ενώ στα Επαγγελματικά Λύκεια σχετική σταθερότητα (ΕΛΣΤΑΤ, 2021).

Στον πίνακα 8 παρουσιάζονται οι αμοιβές των εκπαιδευτικών της Δημόσιας Εκπαίδευσης, οι οποίες παρουσιάζουν σχετική σταθερότητα μεταξύ των ετών 2015 και 2017, ενώ αυξήθηκαν κατά 3,8% το 2018 και 4,7% το 2019. Στον πίνακα 9 παρουσιάζονται οι αμοιβές των εκπαιδευτικών της Ιδιωτικής Εκπαίδευσης, οι οποίες μετά την αυξητική τάση μεταξύ των ετών 2016 και 2018, παρουσίασαν μείωση κατά 1,6% το 2019. Στον πίνακα 10 παρουσιάζονται οι λειτουργικές δαπάνες

των δημόσιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Το 2016 και το 2018 παρουσίασαν αύξηση κατά 8,5% και 11,3% αντίστοιχα, για να σταθεροποιηθούν το 2019. Στον πίνακα 11 παρουσιάζονται οι λειτουργικές δαπάνες των ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Μεταξύ των ετών 2015 και 2017 παρουσιάζουν σχετική σταθερότητα, το 2018 αυξάνονται κατά 34,4% για να μειωθούν το 2019 (κατά 6,2%). Στους πίνακες 12 και 13 παρουσιάζονται οι κεφαλαιουχικές δαπάνες των δημόσιων και ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Στα δημόσια και τα ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα υπάρχουν διακυμάνσεις μεταξύ των ετών 2015 και 2019 (ΕΛΣΤΑΤ, 2021).

Στον πίνακα 7 παρουσιάζονται οι συνολικές δαπάνες για την Ιδιωτική Εκπαίδευση. Πρόκειται για δαπάνες που περιλαμβάνουν τη μισθοδοσία του διδακτικού και μη διδακτικού προσωπικού, τις λειτουργικές και κεφαλαιουχικές δαπάνες. Στα Γυμνάσια παρατηρείται αυξητική τάση μεταξύ των ετών 2016 και 2018, ενώ το 2019 σημειώνεται μείωση κατά 19,2%. Στα Γενικά Λύκεια εμφανίζεται φθίνουσα τάση από το 2017 και μετά, ενώ στα Επαγγελματικά Λύκεια σχετική σταθερότητα.

Πίνακας 7: Συνολικές δαπάνες για την Ιδιωτική Εκπαίδευση ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2015	2016	2017	2018	2019
Νηπιαγωγεία*	:	51,0	63,2	68,3	76,6
			23,9%	8,1%	12,2%
Δημοτικά	158,9	177,8	165,5	193,5	196,7
		11,9%	-6,9%	16,9%	1,7%
Γυμνάσια	86,9	87,5	107,2	112,7	91,1
		0,7%	22,5%	5,1%	-19,2%
Γενικά Λύκεια	86,2	96,0	89,3	87,3	73,6
		11,4%	-7,0%	-2,2%	-15,7%
Επαγγελματικά Λύκεια	14,2	12,7	13,2	13,5	14,0
		-10,6%	3,9%	2,3%	3,7%
Σύνολο	346,2	425,0	438,4	475,3	452,0
		22,8%	3,2%	8,4%	-4,9%

*Τα στοιχεία δεν είναι διαθέσιμα για το έτος 2015.

Στον πίνακα 8 παρουσιάζονται οι αμοιβές των εκπαιδευτικών της Δημόσιας Εκπαίδευσης, οι οποίες παρουσιάζουν σχετική σταθερότητα μεταξύ των ετών 2015 και 2017, ενώ αυξήθηκαν κατά 3,8% το 2018 και 4,7% το 2019.

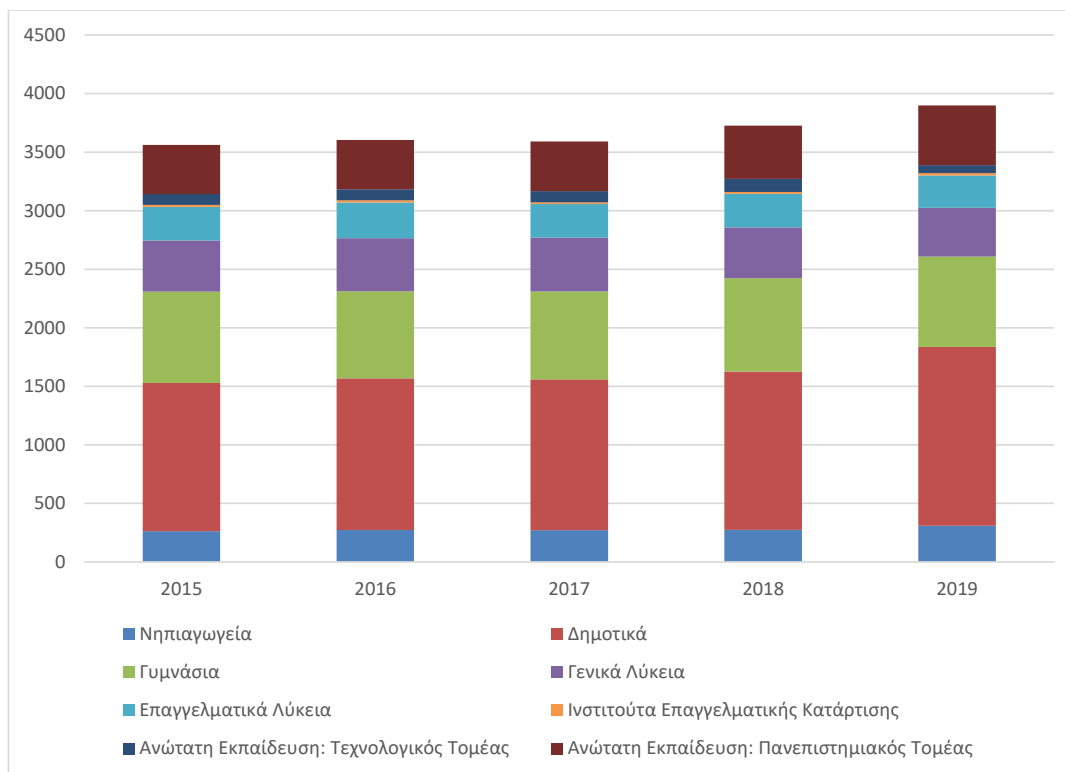
Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 8: Αμοιβές εκπαιδευτικού προσωπικού δημόσιας εκπαίδευσης ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2015	2016	2017	2018	2019
Νηπιαγωγεία	263,3	272,5	271,4	274,9	310,6
		3,5%	-0,4%	1,3%	13,0%
Δημοτικά	1.266,6	1.295,4	1.288,6	1.351,5	1.526,6
		2,3%	-0,5%	4,9%	13,0%
Γυμνάσια	779,2	743,1	750,8	797,9	770,4
		-4,6%	1,0%	6,3%	-3,4%
Γενικά Λύκεια	436,8	453,4	459,2	432,8	416,4
		3,8%	1,3%	-5,7%	-3,8%
Επαγγελματικά Λύκεια	285,6	305,5	287,6	287,2	277,6
		7,0%	-5,9%	-0,1%	-3,3%
Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης	17,7	18,1	13,8	15,5	18,7
		2,3%	-23,8%	12,3%	20,6%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Τεχνολογικός Τομέας	93,2	95,1	95,3	111,3	69,1
		2,0%	0,2%	16,8%	-37,9%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Πανεπιστημιακός Τομέας	419,8	420,7	424,2	454,8	510,0
		0,2%	0,8%	7,2%	12,1%
Σύνολο	3.562,2	3.603,8	3.590,9	3.725,9	3.899,4
		1,2%	-0,4%	3,8%	4,7%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Γράφημα 3: Αμοιβές εκπαιδευτικού προσωπικού Δημόσιας Εκπαίδευσης ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 9: Αμοιβές εκπαιδευτικού προσωπικού Ιδιωτικής Εκπαίδευσης ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2015	2016	2017	2018	2019
Νηπιαγωγεία*	:	16,4	20,2	26,0	30,4
			23,2%	28,7%	16,9%
Δημοτικά	59,3	61,9	66,6	75,0	79,8
		4,4%	7,6%	12,6%	6,4%
Γυμνάσια	42,4	43,9	54,6	60,5	52,2
		3,5%	24,4%	10,8%	-13,7%
Γενικά Λύκεια	43,5	47,8	46,3	48,6	44,4
		9,9%	-3,1%	5,0%	-8,6%
Σύνολο	145,2	170,0	187,7	210,1	206,8
		17,1%	10,4%	11,9%	-1,6%

*Τα στοιχεία δεν είναι διαθέσιμα για το έτος 2015.

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 10: Λειτουργικές Δαπάνες δημόσιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2015	2016	2017	2018	2019
Νηπιαγωγεία	27,8	30,4	29,5	33,9	34,1
		9,4%	-3,0%	14,9%	0,6%
Δημοτικά	117,1	133,2	130,0	146,8	146,5
		13,7%	-2,4%	12,9%	-0,2%
Γυμνάσια	65,0	70,1	69,2	79,8	76,0
		7,8%	-1,3%	15,3%	-4,8%
Γενικά Λύκεια	47,1	49,8	53,8	62,4	59,0
		5,7%	8,0%	16,0%	-5,4%
Επαγγελματικά Λύκεια	26,6	28,7	23,1	26,4	25,5
		7,9%	-19,5%	14,3%	-3,4%
Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης	5,5	10,7	7,0	4,7	4,9
		94,5%	-34,6%	-32,9%	4,3%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Τεχνολογικός Τομέας	33,1	31,4	33,2	33,0	20,0
		-5,1%	5,7%	-0,6%	-39,4%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Πανεπιστημιακός Τομέας	55,6	55,7	57,6	61,8	85,4
		0,2%	3,4%	7,3%	38,2%
Σύνολο	377,8	410,0	403,4	448,8	451,4
		8,5%	-1,6%	11,3%	0,6%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 11: Λειτουργικές Δαπάνες ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2015	2016	2017	2018	2019
Νηπιαγωγεία	16,2	19,3	14,7	22,9	21,1
		19,1%	-23,8%	55,8%	-7,9%
Δημοτικά	43,1	40,5	34,1	44,5	41,1
		-6,0%	-15,8%	30,5%	-7,6%
Γυμνάσια	16,4	18,1	21,2	30,3	29,2
		10,4%	17,1%	42,9%	-3,6%
Γενικά Λύκεια	18,3	21,1	21,0	24,6	23,3
		15,3%	-0,5%	17,1%	-5,3%
Σύνολο	94,0	99,0	91,0	122,3	114,7
		5,3%	-8,1%	34,4%	-6,2%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Στους πίνακες 12 και 13 παρουσιάζονται οι κεφαλαιουχικές δαπάνες των δημόσιων και ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Στα δημόσια και τα ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα υπάρχουν διακυμάνσεις μεταξύ των ετών 2015 και 2019.

Πίνακας 12: Κεφαλαιουχικές Δαπάνες δημόσιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2015	2016	2017	2018	2019
Νηπιαγωγεία	34,8	33,7	14,4	19,0	15,2
		-3,2%	-57,3%	31,9%	-20,0%
Δημοτικά	88,0	58,2	51,7	64,4	51,5
		-33,9%	-11,2%	24,6%	-20,0%
Γυμνάσια	48,5	28,1	18,0	26,4	25,8
		-42,1%	-35,9%	46,7%	-2,3%
Γενικά Λύκεια	41,4	26,0	18,3	20,1	15,9
		-37,2%	-29,6%	9,8%	-20,9%
Επαγγελματικά Λύκεια	44,1	21,4	21,6	16,7	22,2
		-51,5%	0,9%	-22,7%	32,9%
Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης	15,7	0,1	0,1	0,1	0,1
		-99,4%	0,0%	0,0%	0,0%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Τεχνολογικός Τομέας*	80,9	48,0	46,4	38,0	3,5
		-40,7%	-3,3%	-18,1%	-90,8%
Ανώτατη Εκπαίδευση: Πανεπιστημιακός Τομέας*	646,8	559,9	573,6	641,0	808,2
		-13,4%	2,4%	11,8%	26,1%
Σύνολο	1.000,2	775,4	744,1	825,7	942,4
		-22,5%	-4,0%	11,0%	14,1%

*Στις κεφαλαιουχικές δαπάνες περιλαμβάνονται και τα κονδύλια για Έρευνα και Ανάπτυξη.

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 13: Κεφαλαιουχικές Δαπάνες ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανά έτος και εκπαιδευτική βαθμίδα (σε εκατ. €)

	2015	2016	2017	2018	2019
Νηπιαγωγεία	0,6	1,8	0,7	0,7	1,7
		200,0%	-61,1%	0,0%	142,9%
Δημοτικά	2,3	5,5	2,8	2,6	5,0
		139,1%	-49,1%	-7,1%	92,3%
Γυμνάσια	0,8	1,9	1,2	1,3	2,1
		137,5%	-36,8%	8,3%	61,5%
Γενικά Λύκεια	0,9	2,0	1,3	1,3	1,4
		122,2%	-35,0%	0,0%	7,7%
Σύνολο	4,6	11,2	6,0	5,9	10,2
		143,5%	-46,4%	-1,7%	72,9%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ

2.4 Οι Εκπαιδευτικές Δαπάνες στην Ελλάδα για τους Γονείς Μαθητών στα Σχολεία

Παρά το γεγονός ότι η εκπαίδευση παρέχεται από το κράτος δωρεάν στην Ελλάδα, σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού, Γυμνασίου και του Λυκείου, υπάρχει μια ιδιαίτερα μεγάλη ζήτηση για τις υπηρεσίες ιδιωτικής εκπαίδευσης. Αυτό γίνεται εύκολα κατανοητό δεδομένης της λειτουργίας ιδιωτικών σχολείων, η ζήτηση των οποίων εξαρτάται κυρίως από το εισόδημα των νοικοκυριών. Στο πλαίσιο αυτό, τα στοιχεία προέρχονται από την ετήσια Έρευνα Οικογενειακού Προϋπολογισμού (ΕΟΠ) που διενεργεί η ΕΛΣΤΑΤ ανά έτος. Ένα μεγάλο μερίδιο λοιπόν, αφορά τις δαπάνες για τις ιδιωτικές τάξεις υποστήριξης που είναι συμπληρωματικές της τυπικής εκπαίδευσης, δηλαδή τα φροντιστήρια ή τα σχολεία, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προετοιμάζουν τους μαθητές για πανελλήνιες εξετάσεις και πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, δηλαδή στην 3^η λυκείου (Sakellariou, 2016).

Η πρώτη παρατήρηση είναι ότι τα νοικοκυριά με υψηλότερα εισοδήματα, ξοδεύουν περισσότερα στην ιδιωτική εκπαίδευση. Το 2016 νοικοκυριά με μηνιαίο εισόδημα άνω των 3.501 ευρώ δαπάνησαν 27,29 ευρώ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ποσό περίπου δεκαπλάσιο από τον εθνικό μέσο όρο. Την ίδια χρονιά, νοικοκυριά με μηνιαίο εισόδημα χαμηλότερο από 750 ευρώ δεν ξόδεψαν σχεδόν τίποτα για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Η διαφορά μεταξύ των νοικοκυριών με το υψηλότερο εισόδημα και του εθνικού μέσου όρου είναι μεγαλύτερη στα χαμηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης (Papaevangelou, 2015).

Αυτό θα μπορούσε να είναι ένα σημάδι ότι αυτά τα νοικοκυριά εκτιμούν περισσότερο την αρχική εκπαίδευση ή ένα σημάδι ότι τα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα την εκτιμούν λιγότερο. Για παράδειγμα, τα πλουσιότερα νοικοκυριά ξόδεψαν 3,1 φορές περισσότερα χρήματα σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση το 2008, 4,3 φορές περισσότερο το 2012 και 8,2 φορές περισσότερο το 2016. Επιπλέον, το ποσό που δαπανήθηκε, αυξήθηκε από 27,87 ευρώ το 2008. σε 42,45 € το 2016. Είναι ενδιαφέρον ότι η διαφορά μεταξύ των πλουσιότερων νοικοκυριών και του εθνικού μέσου όρου έχει διευρυνθεί από το 2008 για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει μια κλιμακούμενη ανισότητα στην πρόσβαση στις υπηρεσίες ιδιωτικής εκπαίδευσης που θα μπορούσε να οδηγήσει –μέσω διευρυνόμενων

αποκλίσεων όσον αφορά τις ευκαιρίες και τις προοπτικές απασχόλησης— σε διευρυμένη εισοδηματική ανισότητα στο μέλλον.

Συνολικά, οι δαπάνες για την εκπαίδευση στην 3^η λυκείου, αποτελούν σχεδόν σταθερό μερίδιο των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών, κοντά στο 3% κατά μέσο όρο (Papaevangelou, 2015). Αυτό το μερίδιο κυμαίνεται από 1,6% για τα νοικοκυριά στο χαμηλότερο άκρο της κατανομής εισοδήματος έως 4,4% για τα νοικοκυριά στο ανώτερο άκρο της κατανομής εισοδήματος το 2016. Μόνο το μερίδιο για τα πλουσιότερα νοικοκυριά αυξήθηκε κατά τη διάρκεια της ύφεσης, δηλαδή κατά την περίοδο 2008-2016 . Επιπλέον, όλα τα νοικοκυριά, ανεξάρτητα από τη θέση τους στην κατανομή του εισοδήματος, κατευθύνουν το μεγαλύτερο μερίδιο των εκπαιδευτικών δαπανών σε άλλες εκπαιδευτικές υπηρεσίες, όπως σχολεία, ιδιωτικά φροντιστήρια, σχολές ξένων γλωσσών, σχολές χορού, σχολές πληροφορικής κ.λπ., δηλαδή για τη μη τυπική εκπαίδευση (Papaevangelou, 2015).

Επίσης, οι δαπάνες αυτές αντιπροσωπεύουν το 70% του συνόλου δαπάνες για την εκπαίδευση, κυρίως στην 2^η και 3^η λυκείου. Τα νοικοκυριά στο χαμηλότερο άκρο της κατανομής εισοδήματος, φέρουν τη μεγαλύτερη επιβάρυνση που αντικατοπτρίζεται στο μεγαλύτερο μερίδιο δαπανών για άλλες εκπαιδευτικές υπηρεσίες. Για παράδειγμα, το 2016 νοικοκυριά με μηνιαίο εισόδημα χαμηλότερο από 750 ευρώ κατευθύνουν το 61,6% των δαπανών τους για την εκπαίδευση, προς άλλες εκπαιδευτικές υπηρεσίες· το αντίστοιχο μερίδιο των νοικοκυριών με μηνιαίο εισόδημα μεγαλύτερο των € 3.501 ήταν 53,7%. Το μεγαλύτερο μερίδιο αναφέρεται για τα νοικοκυριά που ανήκουν στις εισοδηματικές κατηγορίες € 1.451- € 1.800 (2016), € 751- € 1.100 (2012) και € 1.101- € 1.450 (2008). Αυτό μπορεί να είναι ένα έμμεσο σημάδι ότι το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα δεν μπορεί να υποστηρίξει αποτελεσματικά τους μαθητές του, με αποτέλεσμα οι γονείς να αναγκάζονται να καταφύγουν σε υπηρεσίες μη τυπικής εκπαίδευσης. Όσο πλησιάζουν οι μαθητές στις Πανελλαδικές εξετάσεις, τόσο πιο έντονη αναμένεται να ενισχύεται η ανάγκη για υπηρεσίες μη τυπικής εκπαίδευσης, λόγω του αυξημένου ανταγωνισμού για θέση σε δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Papaevangelou, 2015).

2.5 Η Ανταγωνιστικότητα και η Ανισότητα της Εισόδου στο Πανεπιστήμιο

Σύμφωνα με τα στοιχεία έρευνας στην Ελλάδα το 2015, οι φοιτητές του δείγματος συμμετείχαν στις εισαγωγικές εξετάσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση το καλοκαίρι του 2009. Εκείνο το έτος, υπήρχαν σχεδόν 180.000 υποψήφιοι που έκαναν αίτηση για 35.000 πανεπιστημιακές θέσεις. Μόνο ένας στους πέντε υποψηφίους μπήκε σε ένα κατάλληλο πανεπιστήμιο το 2016. Άλλος ένας στους πέντε μπήκε στα τεχνολογικά ιδρύματα μικρού κύκλου που έχουν χαμηλή ζήτηση. Μεταξύ αυτών που μπήκαν στο πανεπιστήμιο στο δείγμα μας, μόνο ένας στους τρεις μπήκε στο τμήμα ή στο πανεπιστήμιο της πρώτης επιλογής του (Sakellariou, 2016).

Table 1
Mean father's income by father's education

Educational level	Income(h/year)	Years of schooling	Percent of sample
Primary	11 830	6	16.2
Gymnasium	12 613	9	8.6
Lyceum	15 155	12	17.8
Higher technical	14 241	14	16.1
University	19 660	16	38.2

Πίνακας Νο.1 – Μέσο Εισόδημα Πατέρα Λόγω Εκπαίδευσής του

Πηγή:Sakellariou 2016

Στο ελληνικό πλαίσιο, η είσοδος στο πανεπιστήμιο είναι πολύ σημαντική. Ο δημόσιος τομέας είναι ο κυρίαρχος εργοδότης των πτυχιούχων πανεπιστημίων. Ίσως ο κύριος λόγος είναι ότι το πτυχίο πανεπιστημίου είναι προϋπόθεση για την απόκτηση εργασίας στο δημόσιο τομέα. Οι δημόσιοι υπάλληλοι προσλαμβάνονται ισόβια, καθιστώντας αδύνατη την απόλυση, εκτός ίσως από τη διάπραξη ποινικού αδικήματος. Η αμοιβή των δημοσίων υπαλλήλων δεν είναι μεγάλη, αλλά υπάρχουν δεκάδες προνόμια. Λαμβάνοντας υπόψη όλα αυτά, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι η ζήτηση για εισαγωγή στο πανεπιστήμιο είναι τόσο υψηλή. Λαμβάνοντας υπόψη την ευρύτερη οικονομία (δηλαδή τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα), οι υποψήφιοι φοιτητές συμπεριφέρονται

παρατηρώντας τι κερδίζουν οι ενήλικες με διαφορετικά πτυχία, σε σύγκριση με το κόστος απόκτησης του πτυχίου.

Με βάση τους μέσους όρους εισοδήματος ανά έτη σχολικής φοίτησης στον Πίνακα Νο.1, μπορεί κανείς να εκτιμήσει κατά προσέγγιση τις αποδόσεις της εκπαίδευσης για τους δύο κύκλους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μετά την αποφοίτηση του Λυκείου, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο συντόμευσης (Papaevangelou, 2015). Οι αποδόσεις στο πτυχίο πανεπιστημίου είναι της τάξης του 7,4%, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο από αυτό των τραπεζικών καταθέσεων. Οι αποδόσεις στη μη πανεπιστημιακή τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι στην πραγματικότητα αρνητικές, εξηγώντας έτσι την αποστροφή για είσοδο σε αυτό το είδος εκπαίδευσης.

Ένας από τους λόγους για τους οποίους η φοίτηση στο πανεπιστήμιο είναι δωρεάν στην Ελλάδα, είναι να παρέχει ίσες ευκαιρίες σε πλούσιους και φτωχούς για την κατάκτηση μιας θέσης στο πανεπιστήμιο. Η τελευταία στήλη στον Πίνακα 1 μας επιτρέπει να ρίξουμε μια ματιά στην κοινωνική κινητικότητα μέσω της εκπαίδευσης. Κατασκευαστικά, όλοι οι μαθητές του δείγματός μας είχαν το ίδιο επίπεδο εκπαίδευσης — 12 χρόνια καθώς ήταν όλοι απόφοιτοι Λυκείου. Μέχρι το 2015 περίπου, σχεδόν όλοι θα είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Συγκρίνοντας αυτό με την εκπαίδευση των πατέρων τους, βλέπουμε ότι λίγο περισσότερο από το ένα τρίτο των μαθητών είχαν πατέρα με πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Η εκπαίδευση των γονέων σχεδόν στο 60% των μαθητών ήταν χαμηλότερη από την πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Αυτό αποτελεί εκ πρώτης όψεως απόδειξη υψηλού βαθμού κοινωνικής κινητικότητας μέσω της εκπαίδευσης.

Ωστόσο, όταν χρησιμοποιούμε το γονικό επάγγελμα για να κατασκευάσουμε έναν δείκτη του μαθητικού σώματος, έχουμε μια εντελώς διαφορετική εικόνα. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 2, μια απλή σύγκριση του επαγγέλματος του πατέρα των μαθητών με την κατανομή των επαγγελμάτων στο εργατικό δυναμικό στο σύνολό του αποκαλύπτει ότι οι αγρότες υποεκπροσωπούνται σε μεγάλο βαθμό στο φοιτητικό σώμα, ενώ οι απόγονοι των στελεχών υπερεκπροσωπούνται.

Ως προς την προετοιμασία εισόδου στο πανεπιστήμιο, σημειώνεται πως εν όψει των ανταγωνιστικών εισαγωγικών εξετάσεων στο πανεπιστήμιο, οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αρχίζουν να προετοιμάζονται χρόνια μπροστά. Ετοιμάζονται με δύο τρόπους. Πρώτον,

παρακολουθώντας ομαδικά προπαρασκευαστικά σχολεία, το γνωστό «φροντιστήριο», και λειτουργώντας βέβαια και σε ατομικά ιδιωτικά φροντιστήρια. Περισσότεροι από 8 στους δέκα μαθητές στην εν λόγω έρευνα, παρακολούθησαν φροντιστήριο, το 50% σε ιδιωτικό φροντιστήριο, ενώ ένας στους τρεις τόσο ιδιωτικό όσο και ομαδικό φροντιστήριο. Αυτή η συμπληρωματική εκπαίδευση πρόσθεσε περίπου 20 ώρες την εβδομάδα στις 30 ώρες που αφιερώνει ο μαθητής στο σχολείο (Πίνακας Νο.3). Οι μαθητές παρακολούθησαν φροντιστήριο κατά μέσο όρο για 2,4 χρόνια και ατομικά φροντιστήρια 1,8 χρόνια. Οι μαθητές του δείγματος έκαναν κατά μέσο όρο 1,7 προσπάθειες να εισαχθούν στο πανεπιστήμιο. Η προετοιμασία διέφερε ανάλογα με το υπόβαθρο των μαθητών; Όχι πολύ, όπως φαίνεται στον Πίνακα Νο.4.

Table 2
The inequity of university access (%)

Father's occupation	Labor force share	Student entrants share	Representation index
(1)	(2)	(3)	(4)
Executive and managerial	21.8	26.0	119
White collar worker	31.4	48.0	153
Manual worker	29.4	14.0	48
Farmer	16.5	5.0	30

Πίνακας Νο.2 – Το Ποσοστό Ανισότητας στα Πανεπιστήμια

Πηγή:Sakellariou 2016

Table 3
Student time spent for entry preparation

Time unit	Prep. school	Individual tutoring
Years	2.4	1.8
Hours/week	12.0	8.0

Πίνακας Νο.3 – Το Ποσοστό Ανισότητας στα Πανεπιστήμια

Πηγή:Sakellariou 2016

Table 4
Probability of attending preparatory schools and having individual tutoring by selected sample characteristics

Characteristic	Prep. school	Indiv. tutoring
Male	0.84	0.47
Family residence < 10 000 pop	0.81	0.52
Father manual worker	0.90	0.39
Father farmer	0.85	0.47
Father executive	0.80	0.62
Private lyceum	0.76	0.67
Bottom 20% family income	0.87	0.43
Top 20% family income	0.80	0.64
Overall	0.84	0.50

Πίνακας Νο.4 – Πιθανότητα Παρακολούθησης Φροντιστηρίου και Ιδιωτικής Εκπαίδευσης από Μέρους των Παιδιών και Από Παραδείγματα Επαγγελματιών Γονέων

Πηγή:Sakellariou 2016

Τέλος, ο Πίνακας 5 δείχνει τι ξοδεύουν ιδιωτικά οι οικογένειες ανά μαθητή ενώ ο τελευταίος είναι στο γυμνάσιο. Τα ποσά είναι σημαντικά, καθώς ταιριάζουν με όσα ξοδεύει το κράτος ανά μαθητή σε αυτό το επίπεδο εκπαίδευσης. Οι οικογένειες σε μικρές πόλεις ξοδεύουν περισσότερα

από τα υπόλοιπα, ίσως ως τρόπο αντιστάθμισης των δυσμενών συνθηκών μάθησης στο δημόσιο σχολείο (Sakellariou, 2016).

Table 5
Private preparatory expenditure per student by selected sample characteristics (€/year)

Characteristic	Prep. School	Individual tutoring	Private lyceum	Total expenditure for entry
Family residence <10 000 pop	1723	2132	2311	2456
Father manual worker	1865	1901	1692	2301
Father farmer	1583	1917	2494	2228
Father executive	2162	2664	2929	3503
Bottom 20% family income	1864	2044	2609	2492
Top 20% family income	2170	3044	2949	3842

Πίνακας Νο.5 – Έξοδα Ιδιωτικής Εκπαίδευσης Ανά Φοιτητή

Πηγή:Sakellariou 2016

3. Κεφάλαιο 3^ο - Μεθοδολογία

3.1 Σκοπός της Έρευνας

Ο απώτερος σκοπός της εκπόνησης της εργασίας αυτής, είναι να συλλέξει, αναλύσει και συζητήσει τις βιβλιογραφικές πηγές και δεδομένα για το θέμα της δημόσιας και Ιδιωτικής δαπάνης στην Λυκειακή Εκπαίδευση, επιτελώντας μιας βασική σύγκριση στα έξοδα αυτά. Για το σκοπό της εν λόγω μελέτης επίσης, αναφέρεται η χρήση ερωτηματολογίου έρευνας προς τους γονείς και οι οποίοι έχουν παιδιά που φοιτούν ή έχουν ολοκληρώσει τη 3^η λυκείου.

3.2 Διαδικασία για την Έρευνας

Στο Α' μέρος της εργασίας, έχει γίνει βιβλιογραφική ανασκόπηση και παρουσιάζονται τα αποτελέσματα και η μεθοδολογία που χρησιμοποίησαν άλλοι ερευνητές που ασχολήθηκαν με θέμα αντίστοιχο με το συγκεκριμένο. Στο Β' μέρος της εργασίας ακολουθεί η εμπειρική ανάλυση. Για την εμπειρική ανάλυση χρειάστηκε συλλογή από ερευνητικά δεδομένα. Η συλλογή των δεδομένων έχει γίνει με τη χρήση ερωτηματολογίου. Οι ερωτήσεις στο ερωτηματολόγιο είναι «κλειστού τύπου». Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν ηλεκτρονικά, μέσω Google Forms. Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν τυχαία, σε γονείς παιδιών που φοιτούν σε σχολεία της 3^{ης} Λυκείου στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στην περιοχή της Αθήνας.

Τη συλλογή των δεδομένων, ακολούθησε η επεξεργασία. Η επεξεργασία των δεδομένων έγινε με το στατιστικό πρόγραμμα SPSS. Η επεξεργασία σε πρώτο στάδιο αφορούσε την περιγραφή των απαντήσεων. Η περιγραφή έγινε, χρησιμοποιώντας διάφορα μέτρα τάσης, όπως το μέσο όρο, τη διακύμανση (ή την τυπική απόκλιση), τη διάμεσο, την ελάχιστη και μέγιστη τιμή. Εν συνεχεία,

διατυπώθηκαν οι (υπό εξέταση) υποθέσεις και εξετάστηκε αν έπρεπε να γίνουν αποδεκτές ή να απορριφθούν. Η εξέταση των υποθέσεων αναφέρει, μεταξύ άλλων για το θέμα της δημόσιας και Ιδιωτικής δαπάνης στην Λυκειακή Εκπαίδευση.

Μια στατιστική μέθοδος που χρησιμοποιείται για να εξεταστεί αν ο μέσος μιας μεταβλητής διαφέρει μεταξύ διαφορετικών ομάδων στον πληθυσμό, είναι η «Ανάλυσης Διακύμανσης». Αν τα δεδομένα πληρούσαν τις προϋποθέσεις, η μέθοδος αυτή αναμένονταν ότι θα χρησιμοποιηθεί για να αποφασιστεί αν πρέπει να γίνουν αποδεκτές ή όχι οι υποθέσεις που θα διατυπωθούν στην παρούσα έρευνα. Τέλος, έγινε correlation analysis για να εξεταστεί η συσχέτιση μεταξύ ζευγών μεταβλητών, και για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής Pearson, με σκοπό να απαντηθούν οι ερευνητικές ερωτήσεις.

3.3 Δείγμα της Έρευνας

Το δείγμα της έρευνας, αναφέρεται σε 100 άτομα γονείς, εκ των οποίων οι 50 δήλωσαν πως τα παιδιά τους φοιτούν σε Δημόσιο σχολείο και το υπόλοιπο 50% σε Ιδιωτικά σχολεία. Επίσης το 65% των μητέρων ήταν απόφοιτοι ΑΤΕΙ-ΑΕΙ, το 25% ήταν απόφοιτοι ΠΕΚ/Κολλεγίου και το υπόλοιπο 10% ήταν απόφοιτοι Λυκείου. Το 64% των πατέρων ήταν απόφοιτοι ΑΤΕΙ-ΑΕΙ, το 22% ήταν κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου και το υπόλοιπο 14% ήταν απόφοιτοι ΠΕΚ/Κολλεγίου. Το 63% των ερωτηθέντων είχαν αγόρια μαθητές σε Λυκειακές τάξεις και το υπόλοιπο 37% είχαν κορίτσια. Επίσης το 45% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το παιδί τους φοιτά στην Α Λυκείου, το 28% στην Γ' Λυκείου και το υπόλοιπο 27% στην Β' Λυκείου και το 34% των ερωτηθέντων δήλωσαν μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα από 1001-1500€, το 31% από 2001-2500€, το 24% άνω των 2500€ και το υπόλοιπο 11% από 1501-2000€. Τέλος, το σύνολο των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το παιδί τους πηγαίνει φροντιστήριο.

3.4 Ηθικές Εκτιμήσεις

Στην παρούσα μελέτη, όλα τα ευαίσθητα δεδομένα που αντληθήκαν, αφορούν μόνο την χρήση στην παρούσα εργασία και σε καμία περίπτωση δεν θα δημοσιευτούν σε τρίτους χωρίς την συναίνεση των ερωτηθέντων. Η απάντηση στις ερωτήσεις είναι εθελοντική. Τα ερωτηματολόγια παρέχουν ανωνυμία και δεν περιλαμβάνουν ερωτήσεις οι οποίες θα μπορούσαν να αποκαλύψουν

την ταυτότητα των ερωτηθέντων. Ο ερευνητής αποτελεί το μόνο άτομα με πρόσβαση στις απαντήσεις. Όλα τα δεδομένα που μπορεί να παρέχουν συγκεκριμένες πληροφορίες για σχολεία , φροντιστήρια ή άτομα δεν δημοσιεύονται. Το μόνο προϊόν δημοσίευσης αυτής της έρευνας είναι τα αποτελέσματα από την επεξεργασία των δεδομένων. Η εξασφάλιση της ανωνυμίας και η προστασία των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων αποτελεί τόσο νομική όσο και ηθική υποχρέωση της παρούσας εργασίας.

Κεφάλαιο 4^ο – Ανάλυση Δεδομένων

4.1 Παρουσίαση Αποτελεσμάτων Έρευνας - Περιγραφική Ανάλυση

Ερώτηση 1

Το 65% των μητέρων ήταν απόφοιτοι ΑΤΕΙ-ΑΕΙ, το 25% ήταν απόφοιτοι ΠΕΚ/Κολλεγίου και το υπόλοιπο 10% ήταν απόφοιτοι Λυκείου.

1.Εκπαιδευτικό Επίπεδο μητέρας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Απόφοιτος Λυκείου	10	10,0	10,0	10,0
Απόφοιτος ΠΕΚ/Κολλεγίου	25	25,0	25,0	35,0
Απόφοιτος ΑΤΕΙ-ΑΕΙ	65	65,0	65,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 1

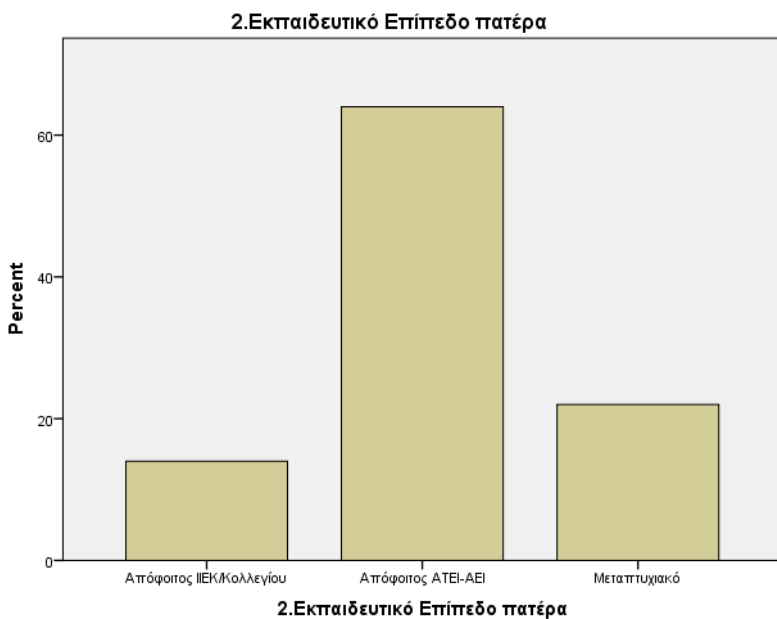
Ερώτηση 2

Το 64% των πατέρων ήταν απόφοιτοι ΑΤΕΙ-ΑΕΙ, το 22% ήταν κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου και το υπόλοιπο 14% ήταν απόφοιτοι ΠΕΚ/Κολλεγίου

2.Εκπαιδευτικό Επίπεδο πατέρα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Απόφοιτος ΠΕΚ/Κολλεγίου	14	14,0	14,0	14,0
Απόφοιτος ΑΤΕΙ-ΑΕΙ	64	64,0	64,0	78,0
Μεταπτυχιακό	22	22,0	22,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 2

Ερώτηση 3

Το 63% των ερωτηθέντων είχαν αγόρια μαθητές σε Λυκειακές τάξεις και το υπόλοιπο 37% είχαν κορίτσια.

3.Αναφέρατε το φύλο του παιδιού σας που φοιτά στο Λύκειο

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Αγόρι	63	63,0	63,0	63,0
Κορίτσι	37	37,0	37,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 3

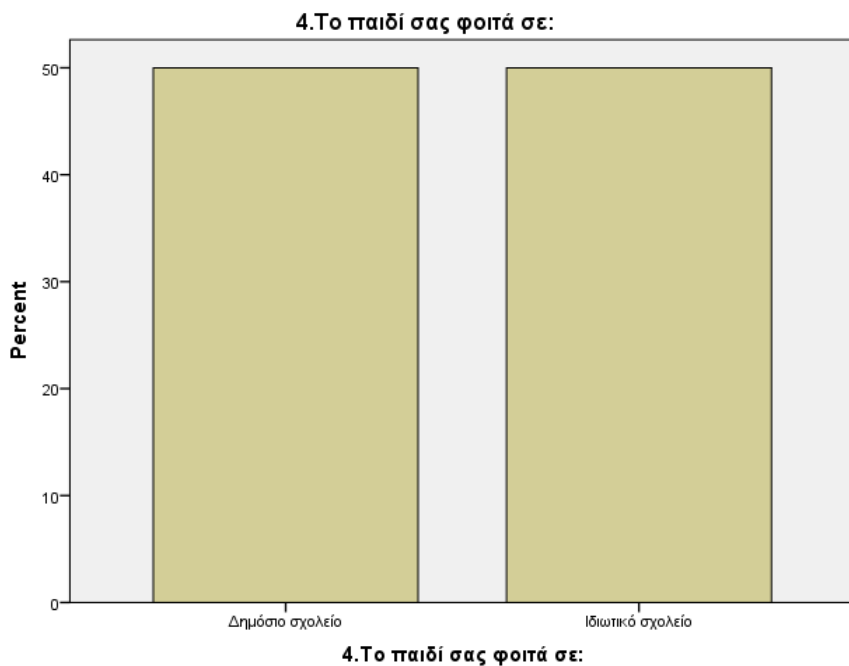
Ερώτηση 4

Το 50% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως τα παιδιά τους φοιτούν σε Δημόσιο σχολείο και το υπόλοιπο 50% σε Ιδιωτικά σχολεία.

4.Το παιδί σας φοιτά σε:

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Δημόσιο σχολείο	50	50,0	50,0	50,0
Ιδιωτικό σχολείο	50	50,0	50,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 4

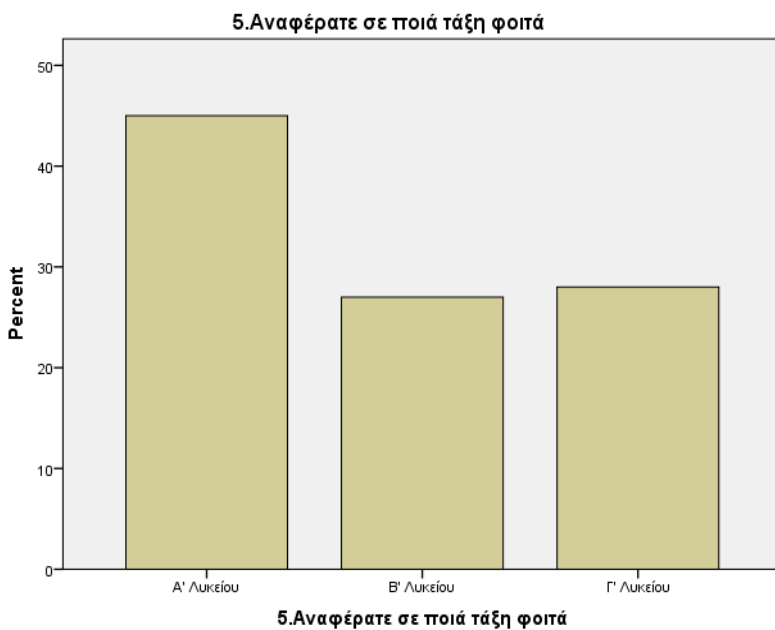
Ερώτηση 5

Το 45% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το παιδί τους φοιτά στην Α' Λυκείου, το 28% στην Γ' Λυκείου και το υπόλοιπο 27% στην Β' Λυκείου.

5.Αναφέρατε σε ποια τάξη φοιτά

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Α' Λυκείου	45	45,0	45,0	45,0
Β' Λυκείου	27	27,0	27,0	72,0
Γ' Λυκείου	28	28,0	28,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 5

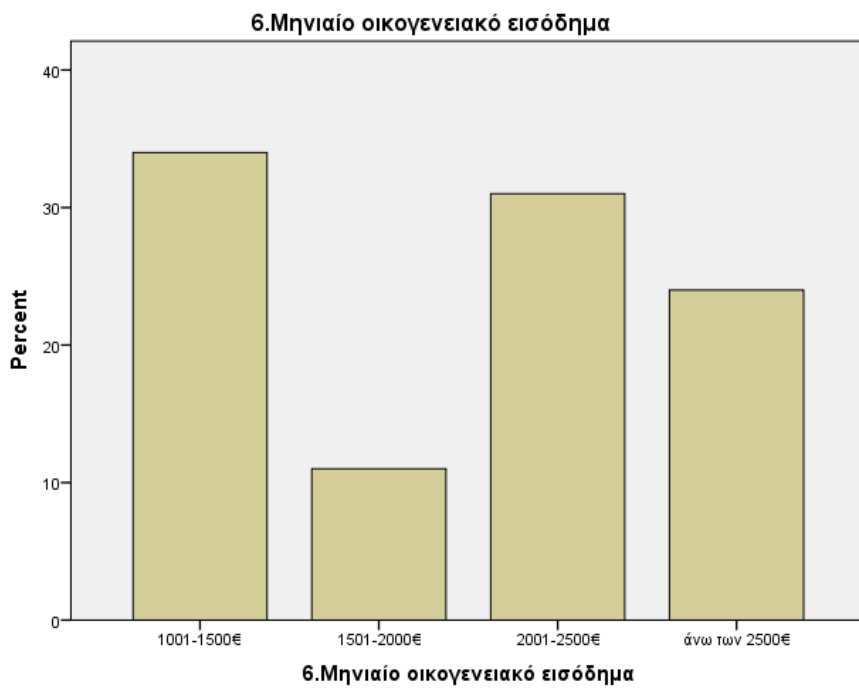
Ερώτηση 6

Το 34% των ερωτηθέντων δήλωσαν μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα από 1001-1500€, το 31% από 2001-2500€, το 24% άνω των 2500€ και το υπόλοιπο 11% από 1501-2000€.

6.Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1001-1500€	34	34,0	34,0	34,0
1501-2000€	11	11,0	11,0	45,0
2001-2500€	31	31,0	31,0	76,0
άνω των 2500€	24	24,0	24,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 6

Ερώτηση 7

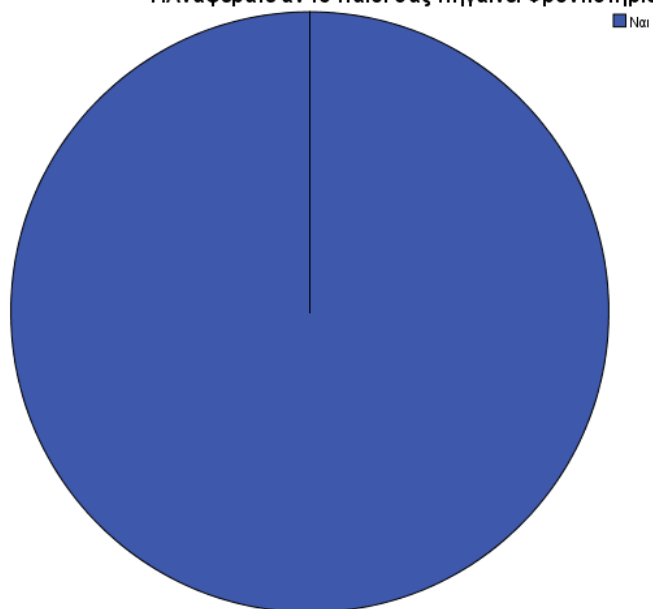
Το σύνολο των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το παιδί τους πηγαίνει φροντιστήριο.

7.Αναφέρατε αν το παιδί σας πηγαίνει Φροντιστήριο;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	100	100,0	100,0	100,0

Γράφημα 7

7.Αναφέρατε αν το παιδί σας πηγαίνει Φροντιστήριο;

Ερώτηση 8

Το 89% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το παιδί τους πηγαίνει σε Φροντιστήριο ξένων γλωσσών.

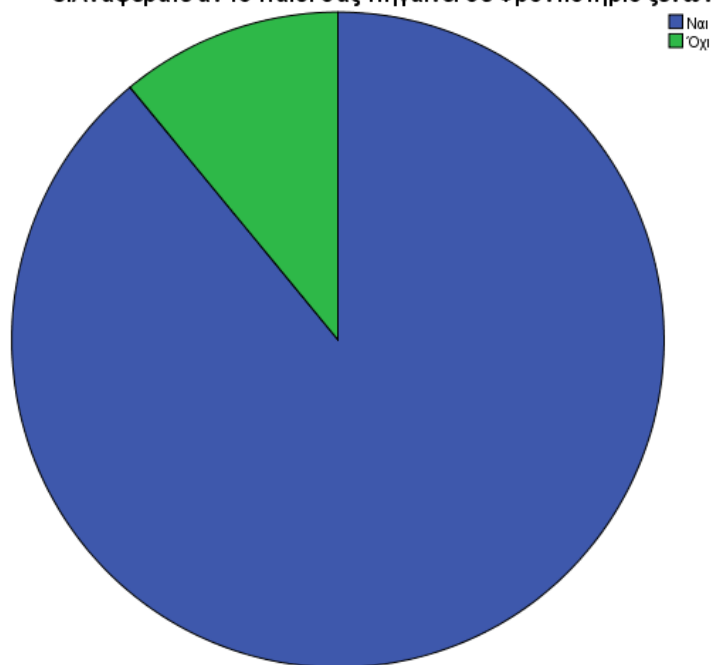
8.Αναφέρατε αν το παιδί σας πηγαίνει σε Φροντιστήριο ξένων γλωσσών;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	89	89,0	89,0	89,0
Όχι	11	11,0	11,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 8

8.Αναφέρατε αν το παιδί σας πηγαίνει σε Φρονιστήριο ξένων γλωσσών;

Ερώτηση 9

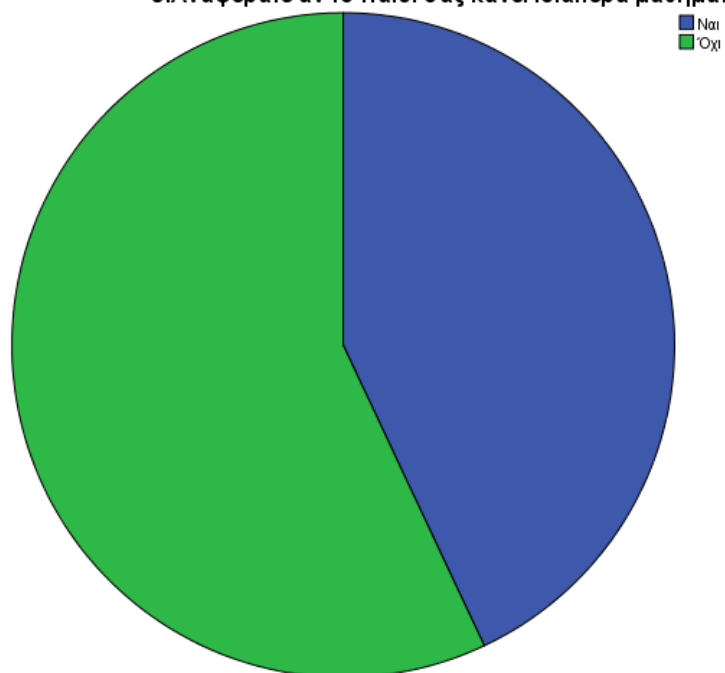
Το 43% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το παιδί τους κάνει ιδιαίτερα μαθήματα.

9.Αναφέρατε αν το παιδί σας κάνει Ιδιαίτερα μαθήματα;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	43	43,0	43,0	43,0
Όχι	57	57,0	57,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 9

9.Αναφέρατε αν το παιδί σας κάνει ιδιαίτερα μαθήματα;

Ερώτηση 10

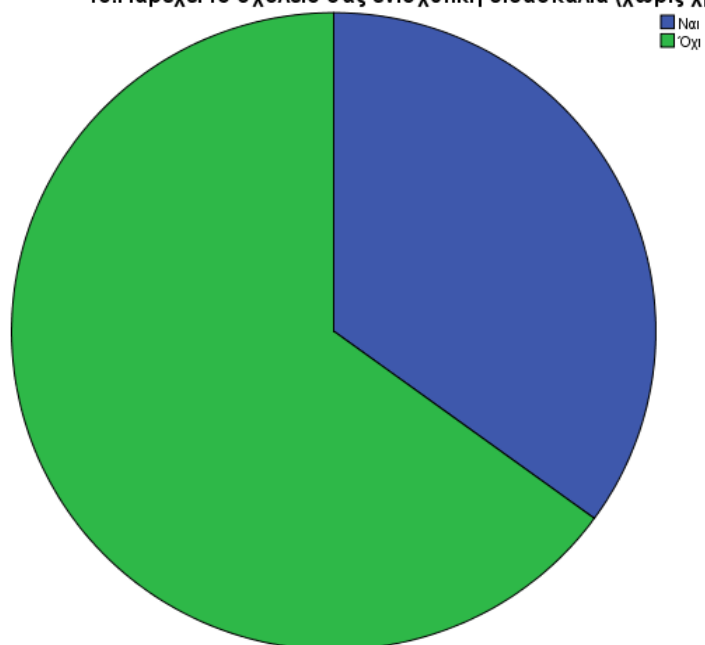
Το 35% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το σχολείο τους τους παρέχει ενισχυτική διδασκαλία και το υπόλοιπο 65% απάντησαν αρνητικά.

10.Παρέχει το σχολείο σας ενισχυτική διδασκαλία (χωρίς χρέωση);

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	35	35,0	35,0	35,0
Όχι	65	65,0	65,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 10

10. Παρέχει το σχολείο σας ενισχυτική διδασκαλία (χωρίς χρέωση);

Ερώτηση 11

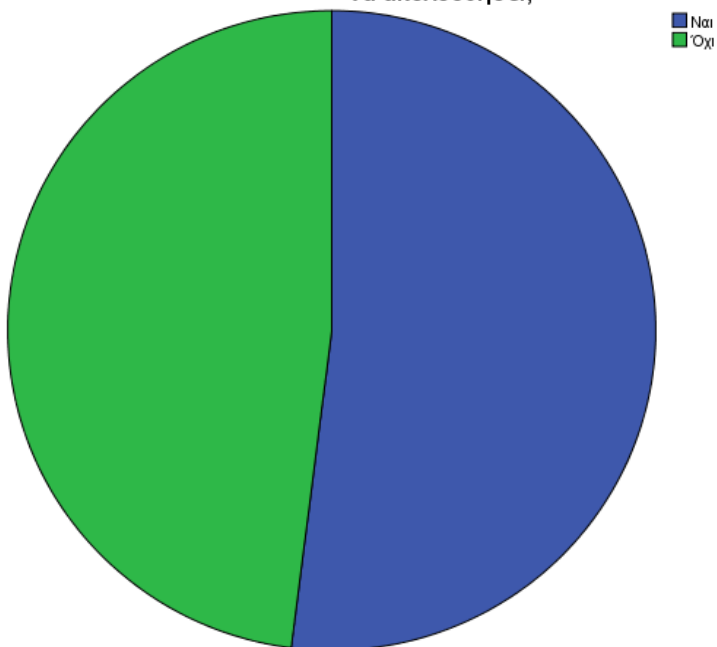
Το 52% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το παιδί τους έχει αποφασίσει σε ποια σχολή/ποια κατεύθυνση σπουδών θέλει να ακολουθήσει.

11. Το παιδί σας έχει αποφασίσει ποια σχολή/ποια κατεύθυνση σπουδών θέλει να ακολουθήσει;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	52	52,0	52,0	52,0
Όχι	48	48,0	48,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 11

11. Το παιδί σας έχει αποφασίσει ποια σχολή/ποια κατεύθυνση σπουδών θέλει να ακολουθήσει;

Ερώτηση 12

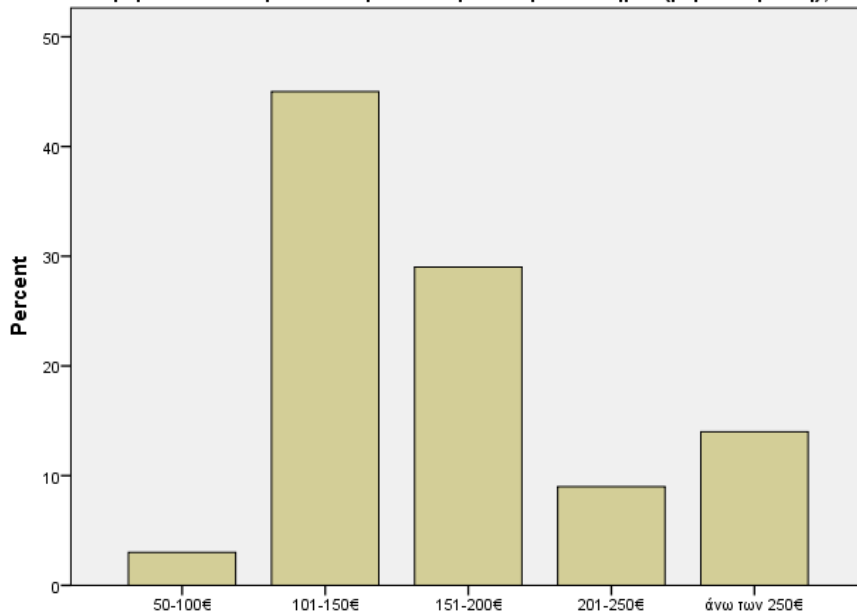
Το 45% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως η δαπάνη του φροντιστηρίου κυμαίνεται από 101-150€, το 29% από 151-200€, το 14% άνω των 250€, το 9% από 201-250€ και το υπόλοιπο 3% από 50-100€.

12. Αναφέρατε που κυμαίνεται η δαπάνη στο Φροντιστήριο (μηνιαία βάση);

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 50-100€	3	3,0	3,0	3,0
101-150€	45	45,0	45,0	48,0
151-200€	29	29,0	29,0	77,0
201-250€	9	9,0	9,0	86,0
άνω των 250€	14	14,0	14,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 12

12.Αναφέρατε που κυμαίνεται η δαπάνη στο Φροντιστήριο (μηνιαία βάση);

12.Αναφέρατε που κυμαίνεται η δαπάνη στο Φροντιστήριο (μηνιαία βάση);

Ερώτηση 13

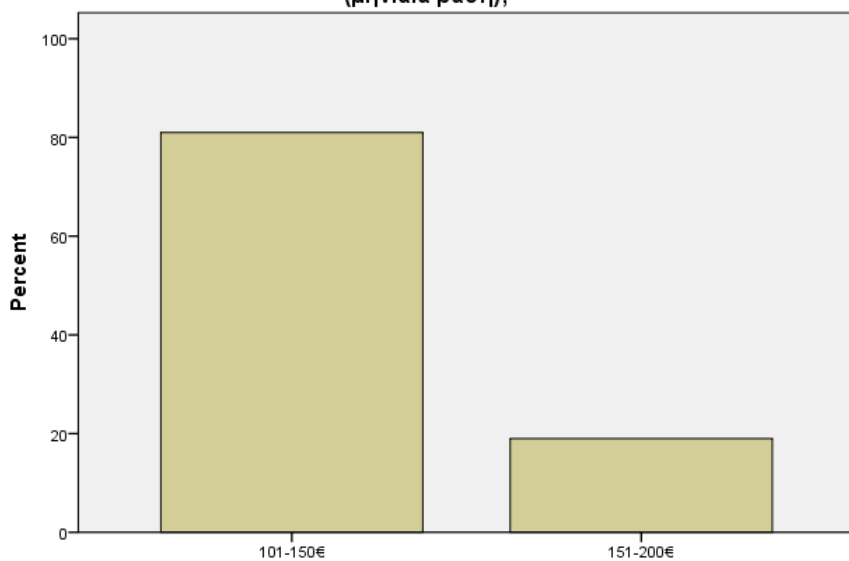
Το 81% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως η δαπάνη του φροντιστηρίου ξένων γλωσσών κυμαίνεται από 101-150€, και το 19% από 151-200€.

13.Αναφέρατε που κυμαίνεται η δαπάνη στο Φροντιστήριο ξένων γλωσσών (μηνιαία βάση);

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 101-150€	81	81,0	81,0	81,0
151-200€	19	19,0	19,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 13

13.Αναφέρατε που κυμαίνεται η δαπάνη στο Φροντιστήριο ξένων γλωσσών (μηνιαία βάση);

13.Αναφέρατε που κυμαίνεται η δαπάνη στο Φροντιστήριο ξένων γλωσσών (μηνιαία βάση);

Ερώτηση 14

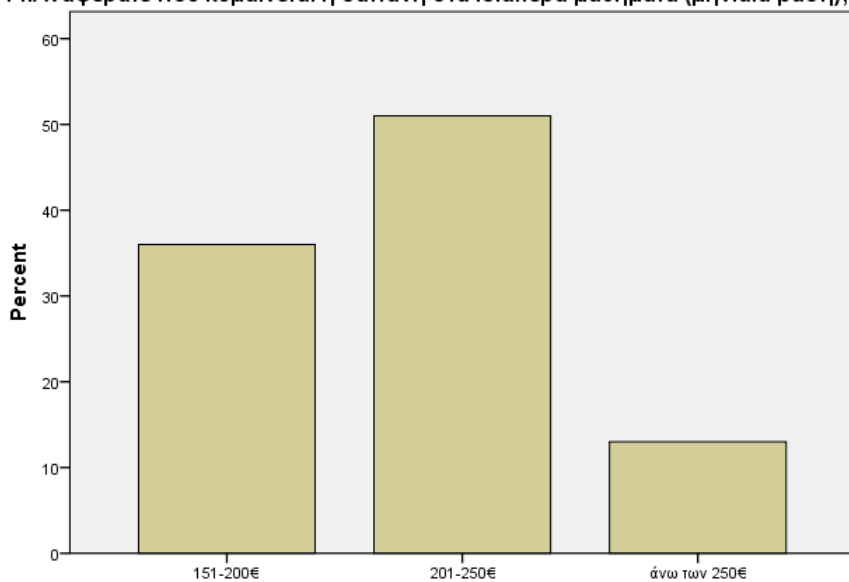
Το 51% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως η δαπάνη των Ιδιαίτερων μαθημάτων κυμαίνεται από 201-250€, το 36% από 151-200€ και το 13% άνω των 250€.

14.Αναφέρατε που κυμαίνεται η δαπάνη στα Ιδιαίτερα μαθήματα (μηνιαία βάση);

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 151-200€	36	36,0	36,0	36,0
201-250€	51	51,0	51,0	87,0
άνω των 250€	13	13,0	13,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 14

14.Αναφέρατε που κυμαίνεται η δαπάνη στα Ιδιαίτερα μαθήματα (μηνιαία βάση);

14.Αναφέρατε που κυμαίνεται η δαπάνη στα Ιδιαίτερα μαθήματα (μηνιαία βάση);

Ερώτηση 15

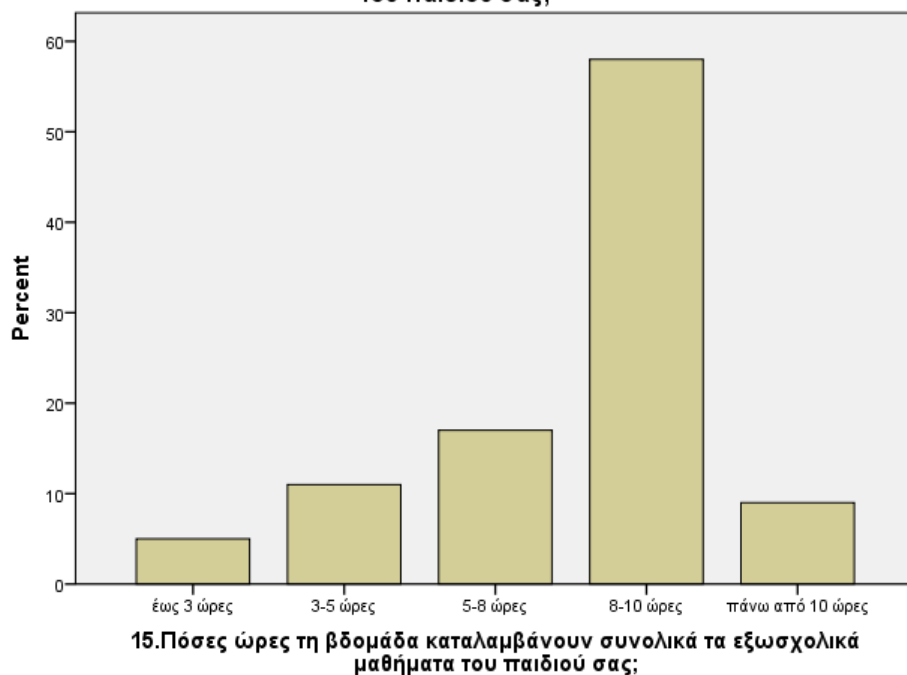
Το 58% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως οι ώρες που καταλαμβάνουν τα εξωσχολικά μαθήματα τη βδομάδα κατά μέσο όρο είναι 8-10 ώρες, το 17% από 5-8 ώρες, το 11% από 3-5 ώρες, το 9% πάνω από 10 ώρες και το υπόλοιπο 5% έως 3 ώρες.

15.Πόσες ώρες τη βδομάδα καταλαμβάνουν συνολικά τα εξωσχολικά μαθήματα του παιδιού σας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid έως 3 ώρες	5	5,0	5,0	5,0
3-5 ώρες	11	11,0	11,0	16,0
5-8 ώρες	17	17,0	17,0	33,0
8-10 ώρες	58	58,0	58,0	91,0
πάνω από 10 ώρες	9	9,0	9,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 15

15.Πόσες ώρες τη βδομάδα καταλαμβάνουν συνολικά τα εξωσχολικά μαθήματα του παιδιού σας;

Ερώτηση 16

Το 38% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το παιδί τους μελετά κατά μέσο όρο 3-5 ώρες, το 37% έως 3 ώρες και το υπόλοιπο 25% από 5-8 ώρες

16.Πόσες ώρες κατά μέσο όρο μελετά το παιδί σας καθημερινά;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid έως 3 ώρες	37	37,0	37,0	37,0
3-5 ώρες	38	38,0	38,0	75,0
5-8 ώρες	25	25,0	25,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 16

Ερώτηση 17

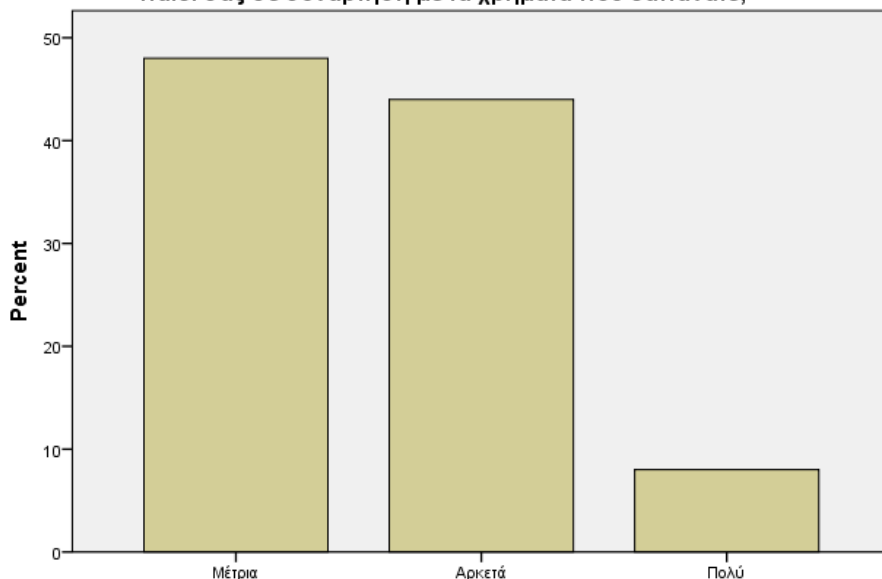
Το 48% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως είναι μέτρια ευχαριστημένοι με τα μαθήματα που παρέχονται στο παιδί τους σε συνάρτηση με τα χρήματα που δαπανούν ενώ το 44% είναι αρκετά ευχαριστημένοι.

17.Σε τι βαθμό θεωρείται ότι ανταποκρίνεται τα μαθήματα που παρέχονται στο παιδί σας σε συνάρτηση με τα χρήματα που δαπανάτε;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Μέτρια	48	48,0	48,0	48,0
Αρκετά	44	44,0	44,0	92,0
Πολύ	8	8,0	8,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 17

17. Σε τι βαθμό θεωρείται ότι ανταποκρίνεται τα μαθήματα που παρέχονται στο παιδί σας σε συνάρτηση με τα χρήματα που δαπανάτε;

17. Σε τι βαθμό θεωρείται ότι ανταποκρίνεται τα μαθήματα που παρέχονται στο παιδί σας σε συνάρτηση με τα χρήματα που δαπανάτε;

Ερώτηση 18

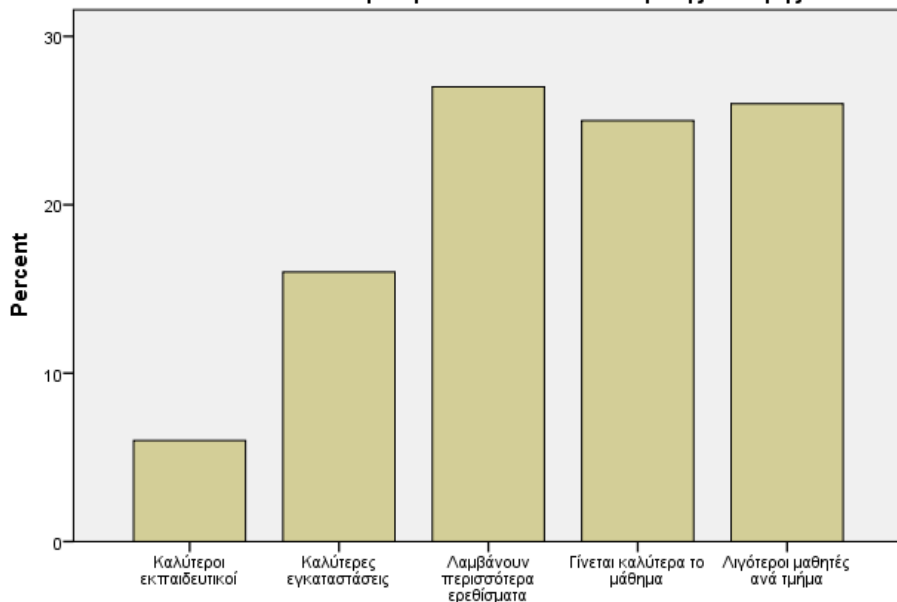
Το 27% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως ένας από τους λόγους που πηγαίνουν το παιδί τους ή θα ήθελαν να πηγαίνουν το παιδί τους σε ιδιωτικό σχολείο είναι ότι λαμβάνουν περισσότερα ερεθίσματα, το 26% επειδή έχει λιγότερους μαθητές ανά τμήμα, το 25% επειδή γίνεται καλύτερο μάθημα, το 16% επειδή έχουν καλύτερες εγκαταστάσεις και το υπόλοιπο 6% επειδή είναι καλύτεροι οι εκπαιδευτικοί.

18. Αναφέρατε τους λόγους που πηγαίνετε το παιδί σας σε ιδιωτικό σχολείο ή που θα θέλατε να το πάτε αν μπορούσατε από οικονομικής άποψης

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καλύτεροι εκπαιδευτικοί	6	6,0	6,0	6,0
Καλύτερες εγκαταστάσεις	16	16,0	16,0	22,0
Λαμβάνουν περισσότερα ερεθίσματα	27	27,0	27,0	49,0
Γίνεται καλύτερα το μάθημα	25	25,0	25,0	74,0
Λιγότεροι μαθητές ανά τμήμα	26	26,0	26,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 18

18.Αναφέρατε τους λόγους που πηγαίνετε το παιδί σας σε ιδιωτικό σχολείο ή που θα θέλατε να το πάτε αν μπορούσατε από οικονομικής άποψης

18.Αναφέρατε τους λόγους που πηγαίνετε το παιδί σας σε ιδιωτικό σχολείο ή που θα θέλατε να το πάτε αν μπορούσατε από οικονομικής άποψης

Ερώτηση 19

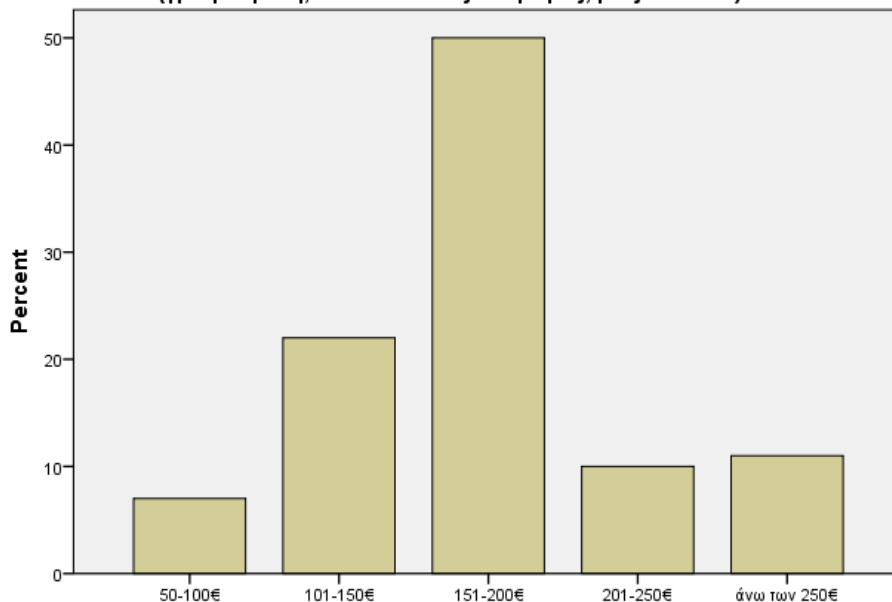
Το 50% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το κόστος που δαπανούν κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς για γραφική ύλη, εκπαιδευτικές εκδρομές, projects κ.α. κυμαίνεται από 151-200€, το 22% 101-150€, το 11% άνω των 250€ και το 10% από 201-250€.

19.Αναφέρατε το κόστος που δαπανάτε κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς (γραφική ύλη, εκπαιδευτικές εκδρομές, projects κ.α.)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 50-100€	7	7,0	7,0	7,0
101-150€	22	22,0	22,0	29,0
151-200€	50	50,0	50,0	79,0
201-250€	10	10,0	10,0	89,0
άνω των 250€	11	11,0	11,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 19

19.Αναφέρατε το κόστος που δαπανάτε κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς (γραφική ύλη, εκπαιδευτικές εκδρομές, projects κ.α.)

19.Αναφέρατε το κόστος που δαπανάτε κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς (γραφική ύλη, εκπαιδευτικές εκδρομές, projects κ.α.)

Ερώτηση 20

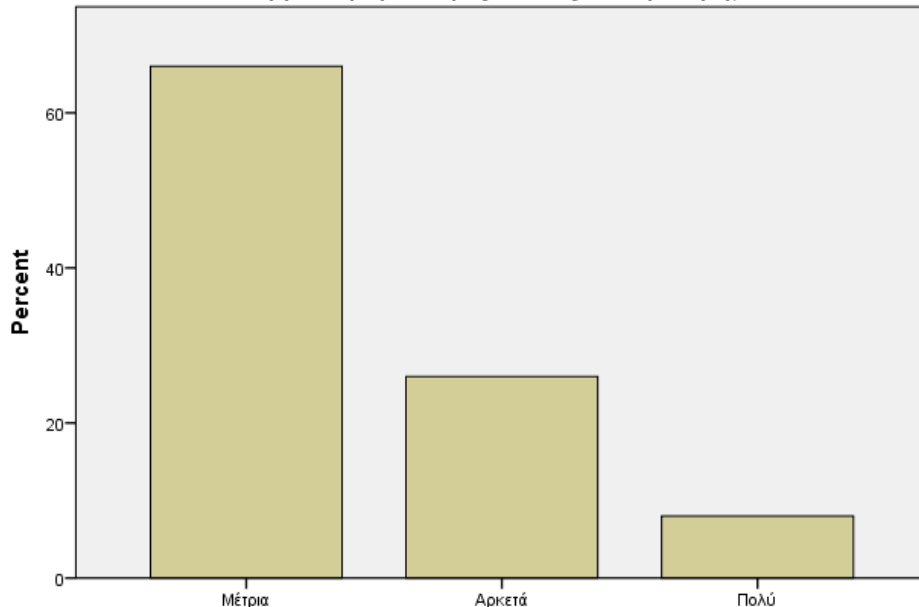
Το 66% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως συμφωνούν σε μέτριο βαθμό με την άποψη ότι το τωρινό εκπαιδευτικό σύστημα ασκεί έμμεσα μεγαλύτερες πιέσεις στον μαθητή, το 26% συμφώνησαν σε αρκετά μεγάλο βαθμό και το υπόλοιπο 8% σε πολύ μεγάλο βαθμό.

20.Σε τι βαθμό συμφωνείτε με την άποψη ότι το τωρινό εκπαιδευτικό σύστημα ασκεί έμμεσα μεγαλύτερες πιέσεις στον μαθητή;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Μέτρια	66	66,0	66,0	66,0
Αρκετά	26	26,0	26,0	92,0
Πολύ	8	8,0	8,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Γράφημα 20

20. Σε τι βαθμό συμφωνείτε με την άποψη ότι το τωρινό εκπαιδευτικό σύστημα ασκεί έμμεσα μεγαλύτερες πιέσεις στον μαθητή;

20. Σε τι βαθμό συμφωνείτε με την άποψη ότι το τωρινό εκπαιδευτικό σύστημα ασκεί έμμεσα μεγαλύτερες πιέσεις στον μαθητή;

3.2 Απαντήσεις Ερευνητικών Ερωτήσεων με Επαγωγική Ανάλυση

Στην παρούσα ενότητα θέτουμε κάποια ερευνητικά ερωτήματα και στη συνέχεια γίνεται προσπάθεια αυτά να επιβεβαιωθούν με κατάλληλα στατιστικά εργαλεία.

1^η ερευνητική ερώτηση

Διαπιστώθηκε διαφορά μεταξύ του εκπαιδευτικού επιπέδου των γονέων που στέλνουν τα παιδιά τους είτε σε Δημόσιο είτε σε Ιδιωτικό σχολείο;

Προκειμένου να διαπιστώσουμε αν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των δύο μεταβλητών θα κάνουμε σύγκριση μέσω των όρων με t-test.

Πίνακας 21. Περιγραφικός πίνακας t-test

4. Το παιδί σας φοιτά σε:		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
1. Εκπαιδευτικό Επίπεδο μητέρας	Δημόσιο σχολείο	50	3,32	,794	,112
	Ιδιωτικό σχολείο	50	3,78	,418	,059
2. Εκπαιδευτικό Επίπεδο πατέρα	Δημόσιο σχολείο	50	4,00	,639	,090
	Ιδιωτικό σχολείο	50	4,16	,548	,078

Από τον παραπάνω πίνακα βλέπουμε ότι η διαφορά στο εκπαιδευτικό επίπεδο της μητέρας είναι μεγαλύτερη σε εκείνες που στέλνουν τα παιδιά τους σε ιδιωτικό σχολείο, από εκείνες που στέλνουν τα παιδιά τους σε Δημόσιο σχολείο.

Στην περίπτωση των πατέρων, η διαφορά μεταξύ των μέσων όρων είναι μικρή οπότε δεν διαφαίνεται να προκύπτει στατιστικά σημαντική διαφορά.

Πίνακας 22. Πίνακας Αποτελεσμάτων Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
1. Εκπαιδευτικό Επίπεδο μητέρας	Equal variances assumed	37,904	,000	-3,625	98	,000	-,460	,127	-,712	-,208
	Equal variances not assumed			-3,625	74,278	,001	-,460	,127	-,713	-,207
2. Εκπαιδευτικό Επίπεδο πατέρα	Equal variances assumed	,001	,971	-1,344	98	,182	-,160	,119	-,396	,076
	Equal variances not assumed			-1,344	95,785	,182	-,160	,119	-,396	,076

Από τον παραπάνω πίνακα αποτελεσμάτων βλέπουμε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ του εκπαιδευτικού επιπέδου των μητέρων που στέλνουν τα παιδιά τους σε ιδιωτικό σχολείο, από εκείνες που στέλνουν τα παιδιά τους σε Δημόσιο σχολείο καθώς sig.=,001, δηλαδή μικρότερο της τιμής Pearson 0,05.

Στην περίπτωση των πατέρων δεν προέκυψε στατιστικά σημαντική διαφορά καθώς sig.=,182, δηλαδή μεγαλύτερο της τιμής Pearson 0,05.

Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι επιβεβαιώνεται η ερευνητική μας υπόθεση μερικώς.

2^η ερευνητική ερώτηση

Διαπιστώθηκε διαφορά μεταξύ των παιδιών που φοιτούν σε Δημόσιο ή σε Ιδιωτικό σχολείο σε ότι αφορά την μηνιαία δαπάνη που έχουν οι γονείς στους σε φροντιστηριακά μαθήματα (που αφορούν το σχολείο);

3^η ερευνητική ερώτηση

Διαπιστώθηκε διαφορά μεταξύ των παιδιών που φοιτούν σε Δημόσιο ή σε Ιδιωτικό σχολείο σε ότι αφορά την μηνιαία δαπάνη που έχουν οι γονείς στους σε φροντιστήρια ξένων γλωσσών;

4^η ερευνητική ερώτηση

Διαπιστώθηκε διαφορά μεταξύ των παιδιών που φοιτούν σε Δημόσιο ή σε Ιδιωτικό σχολείο σε ότι αφορά την μηνιαία δαπάνη που έχουν οι γονείς στους σε ιδιαίτερα μαθήματα;

Προκειμένου να διαπιστώσουμε αν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των δύο μεταβλητών και στις 3 παραπάνω ερευνητικές ερωτήσεις θα κάνουμε σύγκριση μέσω t -test.

Πίνακας 23. Περιγραφικός πίνακας t -test

4. Το παιδί σας φοιτά σε:		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
12. Αναφέρατε που κυμαίνεται η δαπάνη στο Φροντιστήριο (μηνιαία βάση);	Δημόσιο σχολείο	50	2,26	,565	,080
	Ιδιωτικό σχολείο	50	3,46	1,182	,167
13. Αναφέρατε που κυμαίνεται η δαπάνη στο Φροντιστήριο ξένων γλωσσών (μηνιαία βάση);	Δημόσιο σχολείο	50	2,12	,328	,046
	Ιδιωτικό σχολείο	50	2,26	,443	,063
14. Αναφέρατε που κυμαίνεται η δαπάνη στα Ιδιαίτερα μαθήματα (μηνιαία βάση);	Δημόσιο σχολείο	50	3,32	,471	,067
	Ιδιωτικό σχολείο	50	4,22	,507	,072

Από τον παραπάνω πίνακα βλέπουμε σε ότι αφορά τη δαπάνη σε φροντιστηριακά μαθήματα ότι είναι αυξημένη στην περίπτωση των παιδιών του ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου.

Στην περίπτωση των φροντιστηρίων ξένων γλωσσών η δαπάνη για τα παιδιά του ιδιωτικού σχολείου είναι σχεδόν ίδια με αυτή των παιδιών του Δημοσίου σχολείου οπότε δεν διαφαίνεται η ύπαρξη στατιστικής σημαντικότητας.

Στην περίπτωση των ιδιαίτερων μαθημάτων η δαπάνη για τα παιδιά του ιδιωτικού σχολείου είναι αυξημένη στην περίπτωση των παιδιών του ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου.

Πίνακας 24. Πίνακας Αποτελεσμάτων Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
12. Αναφέρατε που κυμαίνεται η δαπάνη στο Φροντιστήριο (μηνιαία βάση);	Equal variances assumed	49,064	,000	-6,479	98	,000	-1,200	,185	-1,568	-,832
	Equal variances not assumed			-6,479	70,265	,000	-1,200	,185	-1,569	-,831
13. Αναφέρατε που κυμαίνεται	Equal variances assumed	14,021	,000	-1,795	98	,076	-,140	,078	-,295	,015

η δαπάνη στο Φροντιστήριο ξένων γλωσσών (μηνιαία βάση);	Equal variances not assumed			-1,795	90,336	,076	-,140	,078	-,295	,015
14.Αναφέρατε που κυμαίνεται η δαπάνη στα Ιδιαίτερα μαθήματα (μηνιαία βάση);	Equal variances assumed	,372	,543	-9,197	98	,000	-,900	,098	-1,094	-,706
	Equal variances not assumed			-9,197	97,488	,000	-,900	,098	-1,094	-,706

Από τον παραπάνω πίνακα αποτελεσμάτων βλέπουμε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ της δαπάνης σε φροντιστηριακά μαθήματα των παιδιών του ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου καθώς $\text{sig.} = ,000$, δηλαδή μικρότερο της τιμής Pearson 0,05.

Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι επιβεβαιώνεται η 2^η ερευνητική μας υπόθεση.

Στην περίπτωση των φροντιστηρίων ξένων γλωσσών η δαπάνη για τα παιδιά του ιδιωτικού σχολείου είναι σχεδόν ίδια με αυτή των παιδιών του Δημοσίου σχολείου οπότε δεν έχουμε στατιστική σημαντικότητα καθώς $\text{sig.} = ,076$, δηλαδή μεγαλύτερο της τιμής Pearson 0,05.

Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι δεν επιβεβαιώνεται η 3^η ερευνητική μας υπόθεση.

Στην περίπτωση των ιδιαίτερων μαθημάτων βλέπουμε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ της δαπάνης για τα παιδιά του ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου καθώς $\text{sig.} = ,000$, δηλαδή μικρότερο της τιμής Pearson 0,05.

Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι επιβεβαιώνεται η 4^η ερευνητική μας υπόθεση.

5^η ερευνητική ερώτηση

Διαπιστώθηκε διαφορά μεταξύ των παιδιών που φοιτούν σε Δημόσιο ή σε Ιδιωτικό σχολείο σε ότι αφορά την ετήσια δαπάνη που προκύπτει για ανάγκες των παιδιών όπως γραφική ύλη, εκπαιδευτικές εκδρομές, projects;

Πίνακας 25. Περιγραφικός πίνακας t-test

	4. Το παιδί σας φοιτά σε:	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
19. Αναφέρατε το κόστος που δαπανάτε κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς (γραφική ύλη, εκπαιδευτικές εκδρομές, projects κ.α.)	Δημόσιο σχολείο	50	2,44	,837	,118
	Ιδιωτικό σχολείο	50	3,48	,931	,132

Από τον παραπάνω πίνακα βλέπουμε σε ότι αφορά ανάγκες των παιδιών όπως γραφική ύλη, εκπαιδευτικές εκδρομές, projects είναι αυξημένη στην περίπτωση των παιδιών του ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου.

Πίνακας 26. Πίνακας Αποτελεσμάτων Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means							
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference		
								Lower	Upper	
19. Αναφέρατε το κόστος που δαπανάτε κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς (γραφική ύλη, εκπαιδευτικές εκδρομές, projects κ.α.)	,684	,410	-5,874	98	,000	-1,040	,177	-1,391	-,689	
			-5,874	96,906	,000	-1,040	,177	-1,391	-,689	

Από τον παραπάνω πίνακα αποτελεσμάτων βλέπουμε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ της δαπάνης για διάφορες σχολικές ανάγκες των παιδιών ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου καθώς $sig.=,000$, δηλαδή μικρότερο της τιμής Pearson 0,05. Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι επιβεβαιώνεται η 5^η ερευνητική μας υπόθεση.

Κεφάλαιο 5^ο – Συμπεράσματα και Προτάσεις

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων, το 89% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το παιδί τους πηγαίνει σε Φροντιστήριο ξένων γλωσσών, το 43% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το παιδί τους κάνει ιδιαίτερα μαθήματα, και το 35% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το σχολείο τους παρέχει ενισχυτική διδασκαλία και το υπόλοιπο 65% απάντησαν αρνητικά. Επίσης το 52% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το παιδί τους έχει αποφασίσει σε ποια σχολή/ποια κατεύθυνση σπουδών θέλει να ακολουθήσει και το 45% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως η δαπάνη του φροντιστηρίου κυμαίνεται από 101-150€, το 29% από 151-200€, το 14% άνω των 250€, το 9% από 201-250€ και το υπόλοιπο 3% από 50-100€.

Το 81% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως η δαπάνη του φροντιστηρίου ξένων γλωσσών κυμαίνεται από 101-150€, και το 19% από 151-200€, το 51% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως η δαπάνη των Ιδιαιτέρων μαθημάτων κυμαίνεται από 201-250€, το 36% από 151-200€ και το 13% άνω των 250€, το 58% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως οι ώρες που καταλαμβάνουν τα εξωσχολικά μαθήματα τη βδομάδα κατά μέσο όρο είναι 8-10 ώρες, το 17% από 5-8 ώρες, το 11% από 3-5 ώρες, το 9% πάνω από 10 ώρες και το υπόλοιπο 5% έως 3 ώρες και το 38% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το παιδί τους μελετά κατά μέσο όρο 3-5 ώρες, το 37% έως 3 ώρες και το υπόλοιπο 25% από 5-8 ώρες.

Το 48% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως είναι μέτρια ευχαριστημένοι με τα μαθήματα που παρέχονται στο παιδί τους σε συνάρτηση με τα χρήματα που δαπανούν ενώ το 44% είναι αρκετά ευχαριστημένοι και το 27% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως ένας από τους λόγους που πηγαίνουν το παιδί τους ή θα ήθελαν να πηγαίνουν το παιδί τους σε ιδιωτικό σχολείο είναι ότι λαμβάνουν περισσότερα ερεθίσματα, το 26% επειδή έχει λιγότερους μαθητές ανά τμήμα, το 25% επειδή γίνεται καλύτερο μάθημα, το 16% επειδή έχουν καλύτερες εγκαταστάσεις και το υπόλοιπο 6% επειδή είναι καλύτεροι οι εκπαιδευτικοί.

Τέλος, το 50% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το κόστος που δαπανούν κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς για γραφική ύλη, εκπαιδευτικές εκδρομές, projects κ.α. κυμαίνεται από 151-200€, το 22% 101-150€, το 11% άνω των 250€ και το 10% από 201-250€ και το 66% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως συμφωνούν σε μέτριο βαθμό με την άποψη ότι το τωρινό εκπαιδευτικό

σύστημα ασκεί έμμεσα μεγαλύτερες πιέσεις στον μαθητή, το 26% συμφώνησαν σε αρκετά μεγάλο βαθμό και το υπόλοιπο 8% σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Ως προς τις απαντήσεις των ερευνητικών ερωτημάτων, στην 1^η ερευνητική ερώτηση βλέπουμε ότι η διαφορά στο εκπαιδευτικό επίπεδο της μητέρας είναι μεγαλύτερη σε εκείνες που στέλνουν τα παιδιά τους σε ιδιωτικό σχολείο, από εκείνες που στέλνουν τα παιδιά τους σε Δημόσιο σχολείο. Στην περίπτωση των πατέρων, η διαφορά μεταξύ των μέσων όρων είναι μικρή οπότε δεν διαφαίνεται να προκύπτει στατιστικά σημαντική διαφορά. Βλέπουμε επίσης ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ του εκπαιδευτικού επιπέδου των μητέρων που στέλνουν τα παιδιά τους σε ιδιωτικό σχολείο, από εκείνες που στέλνουν τα παιδιά τους σε Δημόσιο σχολείο. Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι επιβεβαιώνεται η ερευνητική μας υπόθεση μερικώς.

Βλέπουμε επίσης σε ότι αφορά τη δαπάνη σε φροντιστηριακά μαθήματα ότι είναι αυξημένη στην περίπτωση των παιδιών του ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου. Στην περίπτωση των φροντιστηρίων ξένων γλωσσών η δαπάνη για τα παιδιά του ιδιωτικού σχολείου είναι σχεδόν ίδια με αυτή των παιδιών του Δημοσίου σχολείου οπότε δεν διαφαίνεται η ύπαρξη στατιστικής σημαντικότητας. Στην περίπτωση των ιδιαίτερων μαθημάτων η δαπάνη για τα παιδιά του ιδιωτικού σχολείου είναι αυξημένη στην περίπτωση των παιδιών του ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου. Επίσης βλέπουμε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ της δαπάνης σε φροντιστηριακά μαθήματα των παιδιών του ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου. Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι επιβεβαιώνεται η 2^η ερευνητική μας υπόθεση.

Στην περίπτωση των φροντιστηρίων ξένων γλωσσών η δαπάνη για τα παιδιά του ιδιωτικού σχολείου είναι σχεδόν ίδια με αυτή των παιδιών του Δημοσίου σχολείου οπότε δεν έχουμε στατιστική σημαντικότητα. Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι δεν επιβεβαιώνεται η 3^η ερευνητική μας υπόθεση. Στην περίπτωση των ιδιαίτερων μαθημάτων βλέπουμε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ της δαπάνης για τα παιδιά του ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου. Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι επιβεβαιώνεται η 4^η ερευνητική μας υπόθεση.

Τέλος, βλέπουμε σε ότι αφορά ανάγκες των παιδιών όπως γραφική ύλη, εκπαιδευτικές εκδρομές, projects είναι αυξημένη στην περίπτωση των παιδιών του ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου όπως επίσης ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ της δαπάνης για διάφορες σχολικές ανάγκες των παιδιών ιδιωτικού σχολείου έναντι των παιδιών του Δημοσίου σχολείου. Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι επιβεβαιώνεται η 5^η ερευνητική υπόθεση.

Σε βιβλιογραφικό επίπεδο ωστόσο θα λέγαμε πως οι οικογένειες ξοδεύουν για να προετοιμαστούν για την είσοδο στο πανεπιστήμιο και όσοι αποτυγχάνουν στις ελληνικές εισαγωγικές εξετάσεις ξοδεύουν ακόμη μεγαλύτερα ποσά σε πανεπιστήμια του εξωτερικού. Ωστόσο, η χώρα είναι περήφανη που διαθέτει ένα σύστημα δωρεάν τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Φυσικά η λύση του παραπάνω προβλήματος είναι προφανής. Ο περιορισμένος προϋπολογισμός του κρατικού πανεπιστημίου θα μπορούσε να καταμεληθεί με διαφορετικό τρόπο, υποστηρίζοντας φοιτητές με χαμηλότερο κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο που ξοδεύουν μεγαλύτερο μερίδιο του οικογενειακού τους εισοδήματος στην εκπαίδευση από τις πλουσιότερες οικογένειες. Ωστόσο, είναι πολύ δύσκολο μια τέτοια απλή δήλωση να ξεπεράσει το πολιτικό σύνθημα της «δωρεάν» τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Ένα άλλο θέμα αφορά την ποιότητα της εκπαίδευσης. Η Ελλάδα, μαζί με την Πορτογαλία, έρχεται τελευταία στο πρωτάθλημα των ερευνών για τις επιδόσεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ένας από τους λόγους είναι ότι, δεδομένης της ανταγωνιστικότητας των εισαγωγικών εξετάσεων, το λύκειο έχει μετατραπεί σε «φροντιστήριο». Δηλαδή, έχει ως στόχο να προετοιμάσει τους μαθητές για το πώς να απαντήσουν στις ερωτήσεις εισαγωγικών εξετάσεων. Θα μπορούσε κανείς να φανταστεί ότι οι σημαντικοί πόροι που χρησιμοποιούνται για την προετοιμασία των εξετάσεων θα μπορούσαν να διοχετευθούν για τη βελτίωση της ποιότητας των σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ωστόσο, μια τέτοια αλλαγή θα απαιτούσε μια ριζική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση για να γίνει το σύστημα πιο ανταγωνιστικό και να ανταποκρίνεται στα κίνητρα, δεδομένου του πολιτικού κλίματος στην Ελλάδα, μια τέτοια μεταρρύθμιση δεν είναι πουθενά στον ορίζοντα.

Οι γονείς πιστεύουν ότι είναι απαραίτητο να παρακολουθούν ιδιαίτερα μαθήματα για να ενισχύσουν τη μάθηση των παιδιών τους ώστε να αποδώσουν καλύτερα στις εξετάσεις. Η έρευνα

καταστάλαξε στην πεποίθηση ότι εντοπίζονται θετικά και αρνητικά χαρακτηριστικά από την ύπαρξη της ιδιωτικής εκπαίδευσης. Η ενίσχυση του αισθήματος αυτοπεποίθησης, η αναβάθμιση της εκπαίδευσης μέσω της διαδικασίας άμεσης ανατροφοδότησης από τον δάσκαλο και η διεύρυνση του περιεχομένου της μάθησης μέσω του ανταγωνισμού συνομηλίκων είναι μερικά από τα θετικά χαρακτηριστικά.

Οι διδάσκοντες σε δημόσια σχολεία καταβάλλουν λιγότερη προσπάθεια στη διδασκαλία σε τακτικές τάξεις, οι μαθητές ενδιαφέρονται λιγότερο κατά τη διάρκεια του μαθήματος, τα τεστ ευνοούν την πρόχειρη μάθηση και όχι την καλύτερη κατανόηση και απόδοση, ενώ τα πρόσθετα οικονομικά βάρη για τις οικογένειες αποτελούν αρνητικό χαρακτηριστικό της ιδιωτικής μάθησης διδασκαλίας. Παρά το γεγονός αυτό, η κοινή πεποίθηση είναι ότι η ποιότητα, η βελτιωμένη μάθηση καθώς και η καλύτερη μαθητική επίδοση είναι σχεδόν ανεπίτευκτη χωρίς τα ιδιαίτερα μαθήματα. Επιπλέον, βλέπουν το φροντιστήριο ως απαραίτητο συμπληρωματικό μέρος της δημόσιας εκπαίδευσης. Ως εκ τούτου, τα δίδακτρα θα πρέπει να ρυθμιστούν για τη συστηματική βελτίωση της διδασκαλίας και της μάθησης στα δημόσια σχολεία, ώστε οι μαθητές να μην βασίζονται στα φροντιστήρια για καλύτερους βαθμούς παρά την οικονομική επιβάρυνση των γονιών.

Η παραπάνω δήλωση οδηγεί στο συμπέρασμα πως η ιδιωτική εκπαίδευση μπορεί να έχει θετικά και αρνητικά αποτελέσματα στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Είναι σαφές ότι η έλλειψη σταθερού εκπαιδευτικού σχεδιασμού οδηγεί σε μπερδεμένη αντίληψη σε όλο το εύρος του εκπαιδευτικού συστήματος σχετικά με τον ακριβή ρολό των δομών του. Ελλείπει βασικών εκπαιδευτικών αρχών και αξιών, καθώς και λόγω της δυσπιστίας προς το υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα, οι μαθητές και οι οικογένειές τους στρέφονται στη σκιώδη εκπαίδευση και στην απέλπιδα προσπάθεια για υψηλούς βαθμούς. Από την άλλη, οι συνεχόμενες αλλαγές δεν βοηθούν τους εκπαιδευτικούς να αναλάβουν πρωτοβουλίες που θα βελτιώσουν σημαντικά την ποιότητα της διδασκαλίας. Το πώς η τρέχουσα δημόσια χρηματοδότηση του ελληνικού συστήματος είναι σε θέση να βελτιώσει την ποιότητα της εκπαίδευσης θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω έρευνας.

Είναι απαραίτητο το Υπουργείο Παιδείας να εφαρμόσει μια στρατηγική, ενισχύοντας τη χρηματοδότηση όχι μόνο με κρατικούς πόρους, αλλά και με πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο ένα ευρύτερο πλαίσιο αποκέντρωσης και αυτονομίας, με μόνο υψηλή εποπτεία. Ένα εκπαιδευτικό σύστημα με επίκεντρο τον μαθητή που επωάζει νέες ιδέες και περιλαμβάνει καινοτόμους δασκάλους. Όταν όλη η διαθέσιμη υλικοτεχνική υποδομή και όλο το ανθρώπινο δυναμικό πρέπει να χρησιμοποιηθούν με τον βέλτιστο τρόπο. Επομένως, το ερώτημα δεν είναι μόνο πόσα χρήματα ξοδεύει η κάθε κυβέρνηση για την εκπαίδευση στην Ελλάδα, αλλά πώς και για ποιο σκοπό.

Βιβλιογραφία

Anomaly, J. (2018). Regulating Public Education as a Public Good, in A.I. Cohen (ed.) *Philosophy and Public Policy*, Rowman and Littlefield International. Available at: <<https://philpapers.org/archive/ANOPGA-5.pdf>>.

Antoninis M. and P. Tsakloglou (2001). Who benefits from public education in Greece? Evidence and policy implications. *Education Economics* 9, pp. 197-222.

Bianchi, S., P. N. Cohen, S. Raley, and K. Nomaguchi (2004). Inequality in Parental Investment in Child-Rearing: Expenditures, Time, and Health, in K. M. Neckerman (ed.) *Social Inequality*, pp. 189-219, New York: Russell Sage Foundation.

Bray M. (2011). The challenge of shadow education. NESSE Net- work report.

Feinstein, L., K. Duchworth, and R. Sabates (2008). *Education and the Family: Passing success across the generations*. Routledge Foundations and Futures of Education Series.

IOBE (2013). *Public and Private Education: A Comparative Analysis*. Institute for Economic and Industrial Research (IOBE), Athens, Greece. (in Greek)

Jager, M.M. and R. Breen (2016). A Dynamic Model of Cultural Re-production. *American Journal of Sociology*, 121(4), pp. 1079-1115.

Kanellopoulos, C.N. (2011). Primary and Secondary Private Education, in *Market Conditions and Competitiveness in the Greek Economy, Part C: Informatics, Banking, Insurance, Education, Health, Audit*. K. Kanellopoulos (ed.). KEPE, Report No.67, Athens, Greece, pp. 128-180. (in Greek)

Koutsampelas C. and P. Tsakloglou (2015). The progressivity of public education in Greece: Empirical findings and policy implications. *Education Economics* 23, pp. 596-611.

OECD (2018). *Education for a Bright Future in Greece*, Reviews of National Policies for Education. OECD Publishing, Paris.

OECD (2018). *PISA 2015: Results in Focus*, OECD.
OECD (2012). *Public and Private Schools: How management and funding relate to their socio-economic profile*. OECD Publishing. OECD (2011). *Education Policy Advice for Greece, Strong Performers and Successful Reformers in Education*. OECD Publishing.

OECD (2021), *Education at a Glance 2021: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris

OECD (2021), “Regional education”, OECD Regional Statistics (database)

OECD (2021), “The state of global education – 18 months into the pandemic”, OECD Publishing, Paris

Papaevangelou, A. (2015). Private education in Greece under the prism of the national and community law. PhD, Aristotle University of Thessaloniki, Law School. (in Greek)

Sakellariou C. (2016). Private or public-school advantage? Evidence from 40 countries using PISA 2012-Mathematics. *Applied Economics* 49, pp. 2875-2892.

Tsakloglou P. (2011). Shadow education in Greece. Athens University of Economics and Business (mimeo).

Tsakloglou P. and M. Antoninis (1999). On the distributional impact of public education: evidence from Greece. *Economics of Education Review* 18, pp. 439-452.

Tsakloglou P. and I. Cholezas (2005). Education and inequality in Greece, in Asplund, R. and E. Barth (eds) *Education and Wage Inequality in Europe: A literature review*, pp. 203-240, ETLA, Helsinki.

Ελληνική Βιβλιογραφία

Γεωργόπουλος, Ι. (2009). Οικονομικοί πόροι-δαπάνες και ανάπτυξη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην περιφέρεια Ηπείρου.

Γιαβρής, Α. (2003). Η Εκπαίδευση ως Σύστημα: Η Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών και η Διαθεματικότητα. Retrieved from <http://www.arisgiavris.gr/giavris-dimosieyseis-diathematikotita.htm>

Δρεττάκης, Μ. (1975). Τρέχουσες δαπάνες του δημοσίου για την εκπαίδευση: 1962- 1972. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 25(25), 459-469. Δριτσάκη, Χ., & Κηπουρός, Α. (2007). Ανθρώπινο κεφάλαιο και οικονομική ανάπτυξη: μια εμπειρική έρευνα για την Ελλάδα με την ανάλυση της αιτιότητας. *SPOUDAI-Journal of Economics and Business*, 57(2), 106-118.

Ελληνική Στατιστική Αρχή, (ΕΛΣΤΑΤ), (2019). Έρευνα Οικονομικών Δημόσιας και ιδιωτικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα για τα Έτη 2012, 2013, 2014, 2015 και 2016

Ελληνική Στατιστική Αρχή, (ΕΛΣΤΑΤ), (2021). Έρευνα Οικονομικών Δημόσιας και ιδιωτικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα για τα Έτη 2012, 2017, 2018 και 2020

Θωμαΐδου, Φ., & Πέππας, Κ. (2013, Νοέμβριος). ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ . Retrieved 05 16, 2016, from ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ: http://iobe.gr/docs/research/RES_05_F_14020214_REP_GR.pdf